

2.8 Kapittel 26 om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk - dykking

Bakgrunnen for at det fremmes forslag til endringer i kapittel 26

Om sikkerhet og helse ved arbeid under vann og økt omgivende trykk er at det ut fra antallet dødsulykker innen innaskjærs arbeidsdykking er grunn til å iverksette tiltak for å høyne sikkerheten innen denne risikoutsatte næringen. Utarbeidet statistikk over dødsfall relatert til dykking innaskjærs viser en snittforekomst på mellom 1 og 1,5 dødsfall pr år de siste 50 år. De senere års bekymring er særlig relatert til dykking innen havbruks- og fiskerinæringen, men også andre deler av dykkebransjen er belastet med uakseptable ulykkestall. Arbeidstilsynet ønsker å iverksette tiltak for å bedre sikkerhetsnivået innen innaskjærs dykking og tok derfor i 2016 initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe for å utarbeide faglige tilrådninger for yrkesdykking i havbruksnæringen. Gruppen ble nedsatt med representanter fra eksterne fagmiljøer med spesiell fagkompetanse på dykking og representanter fra Arbeidstilsynet. Arbeidsgruppen hadde som mandat bl.a. å utarbeide faglige tilrådninger om nødvendige tiltak for å oppnå økt grad av forsvarlig arbeidsmiljø ved dykking, herunder forslag til tiltak om endringer i regelverket. Arbeidsgruppen leverte en rapport datert 22. juni.2016 som ble sendt på høring. 17 Arbeidsgruppen det er vist til over så spesielt på dykking innen havbruk, herunder også skjellsanking. Dykking foregår i flere næringer og bransjer, som innehar et vidt spekter av ulike risikoforhold. Likevel har Arbeidstilsynet kommet til at det vil være mest hensiktsmessig å ha like regler for alle som arbeider med dykking. De forslag som fremmes er derfor fremmet som endringer for all dykking innaskjærs. Arbeidstilsynet har i forkant av at endringsforslagene fremmes vært i kontakt med flere aktører innen næringene. Dette gjelder virksomheter med aktiviteter i form av anleggsdykking, redningsdykking, vitenskapelig dykking og fritidsdykkerinstruktører samt havbruk. Dialogen har innbefattet både arbeidsgivere og arbeidstakere og deres organisasjoner samt aktuelle oppdragsgivere.

Det offentlige har ett særskilt ansvar i det å følge opp egne lover og regler. Troverdigheten til Arbeidstilsynet og det offentlige forøvrig, herunder denne Forskrift, ligger mye i at det offentlige først feier for egen dør. Dette gjelder primært bruk av dykkere innen justis og brann. Dessverre så ser vi gjentatte brudd på forskriften som også blir meldt inn uten at arbeidstilsynet tar affære.

Meget dårlig eksempel til etterfølgelse for oss «andre».

Spesielt sett i lys av at den mest utsatte næringen (kamskjell plukkerne) tross alt også har hatt dispensasjoner på gjeldende regler som indirekte har vært årsak til noen av ulykkene.

Videre så vill ingen av disse punktene ha noen betydning hvis man ikke begynner i rett ende. Firma som leier inn dykkertjenester må bli gjort ansvarlige. Slik disse forslagene ligger pr nå så ville dykkertjenester nødvendigvis bli fordyrende og da er det enda enklere for «Cowboyene» i næringen og slippe til.

2.8.1 § 26-3 Beredskap - forslag til innføring av krav om regelmessige beredskapsøvelser

Hensikten med forslaget er å presisere bestemmelsen ved å stille krav om at virksomheter som har arbeidsdykking som aktivitet skal ha regelmessige beredskapsøvelser.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Dersom det oppstår en nødsituasjon ved dykking kan beredskapsdykkeren og det øvrige støtteapparatet sin tidsbruk være kritisk for om dykkeren overlever. I dagens regulering stilles det i § 26-26 tredje ledd bokstav b) krav til at beredskapsdykker skal være klar til «øyeblikkelig assistanse» for å kunne bistå dykkeren i en nødsituasjon. Dette er et strengt krav. Det er nødvendig å ha gjennomført øvelser skal den som innehar rollen som beredskapsdykker, med bistand fra de øvrige i dykkerteamet, klare å etterleve dette tidskravet. Etterlevelse av kravet om øyeblikkelig assistanse vil kunne være avgjørende for å redde en dykker i nød og kan innebære forskjellen på om en ulykke får kritisk utgang eller ikke. Arbeidstilsynet erfarer at beredskapsøvelser gjennomføres i liten grad. Det er krav om at arbeidsgiver skal utarbeide en beredskapsplan og nødprosedyrer. Det stilles også krav om at arbeidsgiver skal gi opplæring og øvelse i beredskapsplaner og de oppgaver som den enkelte har i en ulykkes- eller faresituasjon, men det er ikke krav om regelmessig opplæring og øvelse.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Dersom det oppstår en nødsituasjon under vann er det avgjørende for dykkerens overlevelse at det gis øyeblikkelig assistanse. Det vises i den forbindelse til endringsforslag til § 26-26 (ny § 26-28) der det foreslås å stille krav til at beredskapsdykker skal være i vannet «snarest mulig og senest innen ett minutt». Regelmessige beredskapsøvelser bidrar til at alle som deltar i dykkeaktiviteten, inkludert beredskapsdykker, er trent på å gi øyeblikkelig hjelp. Det er avgjørende at den enkelte er trent i de oppgaver vedkommende skal ivareta og er forberedt på det i en nødsituasjon, og dette innebærer at den enkelte i et dykkerteam må øve på sine oppgaver. Arbeidstilsynet vurderer det som nødvendig for dykkerens sikkerhet at det gjennomføres beredskapsøvelse minimum hver sjettede måned og ved endring av mannskap, utstyr, operasjonsmønster eller annet. Et innskjerpet krav om regelmessige øvelser vil kunne bedre virksomhetenes beredskap og den enkeltes aktsomhet og ferdigheter i en nødsituasjon, og ved dette redusere faren for feilhandlinger ved en ulykke. Arbeidstilsynet har fått tilbakemeldinger fra bransjen om at jevnlig beredskapsøvelser øker bevisstheten rundt beredskap og hva en beredskapsplan må inneholde av informasjon. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil forslaget bidra til et skjerpet sikkerhetsfokus og at virksomhetene blir bedre i stand til å håndtere en nødsituasjon. 18

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Arbeidstilsynet vurderer at et krav om å gjennomføre beredskapsøvelser minimum hver sjettede måned vil medføre beskjedne økonomiske konsekvenser for bransjen. Fritidsdykkermiljøet (Norges Dykkerforbund) har opplyst at det bør foreslås unntak fra kravet for dem da de har rutiner på dette i sine interne standarder for fritidsdykkerinstruktører. Forslag til krav om å gjennomføre beredskapsøvelser regelmessig vil ikke være i strid med eventuelle egne rutiner som også inneholder krav til regelmessige øvelser. Forslaget vil derfor ikke medføre store økonomiske og administrative konsekvenser for fritidsdykkermiljøet om de allerede i dag oppfyller endringsforslaget.

Enig

2.8.2 § 26-6 Krav om utstyr for forsvarlig dykking - forslag om å skjerpe kravene til dykkerutstyr

Hensikten med forslaget er å innføre et krav om bruk av overflateforsynt pusteutstyr ved arbeidsdykking med opplistede unntak i bestemmelsen.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Dagens bestemmelser inneholder ikke et påbud om bruk av overflateforsynt utstyr. I forskrift om utførelse av arbeid § 26-6 er det presisert at arbeidsgiver på bakgrunn av en risikovurdering skal stille til rådighet det utstyret som er nødvendig for å kunne gjennomføre dykkeoperasjonen på en fullt forsvarlig måte. Dette kravet samt kravet i arbeidsmiljøloven § 4-1 om at dykkere skal sikres et fullt forsvarlig arbeidsmiljø vil i de fleste tilfeller tilsi at det er nødvendig å bruke overflateforsynt pusteutstyr. Ved bruk av slikt utstyr vil luft, eventuelt pustegass, bli tilført dykkeren fra et pustegassforråd eller et luftinntak på land eller en dykkeplattform via en pustegasslange.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeidstilsynet vurderer at det er behov for en tydelig bestemmelse som påbyr bruk av overflateforsynt utstyr for å øke sikkerheten innen arbeidsdykking. Dette for å oppnå økt sikkerhet ved dykking der ulykker hvor dykkere omkommer som følge av å ha gått tom for luft unngås. Tilførsel av pustegass via en dykkeslange fra overflaten gir en mye større sikkerhet for å ikke gå tom for luft eller pustegass enn ved dykking der luften eller pustegassen er medbragt i flaske på ryggen. Med bruk av overflateforsynt utstyr vil dykkeren ha en vesentlig større mulighet til å unngå drukning, da tilførsel av pustegass fra overflaten gir en mye større pustegassreserve enn ved selvforsynt dykking. Overflateforsynt dykkerutstyr med høytrykks pustegasslange er i dag tilgjengelig på markedet. Bruk av denne typen pustegasslanger medfører at dykkeslangen vil være tilnærmet like lett håndterlig som en kommunikasjonskabel alene. Dette gjelder også i de arbeidssituasjoner der en dykker lett kan sette seg fast. Arbeidstilsynet finner det hensiktsmessig å klargjøre hva den foreslåtte endringen innebærer for dykkeren og måten dykkeren jobber på. Nedenfor følger en beskrivelse av dette: Dykkerens aksjonsradius Pustegasslanger er hylleware på lik linje med kommunikasjonskabler og er tilgjengelig på markedet med tilsvarende lengder som kommunikasjonskabler. Arbeidstilsynet vurderer at bruk av overflateforsynt dykkerutstyr ikke begrenser en dykkers aksjonsradius i forhold til hva som vil være situasjonen ved bruk av kommunikasjonskabel alene. 19 Vekt i vannet Ved enkelte typer undervannsarbeid er det ønskelig at kommunikasjonskabelen eller dykkeslangen synker i vannet for å motvirke at den henger seg fast i strukturer over dykkeren. Ved andre typer undervannsarbeid er det ønskelig at den flyter. Dykker med overflateforsynt utstyr kan på samme måte som en selvforsynt dykker med kommunikasjonskabel justere oppdriften i dykkeslangen. Justering av kommunikasjonskabelens eller dykkeslangens oppdrift gjøres eksempelvis ved å feste små lodd. Fleksibilitet og bøyelighet Dykkeslangen er noe mindre bøyelig enn kommunikasjonskabelen. Dette medfører at mens kommunikasjonskabelen kan sules inn på overflaten, så kveiles dykkeslangen. I praksis utgjør dette en vesentlig forskjell kun ved dykking som livreddende innsats. I slike situasjoner, når hvert sekund teller, vil håndtering av dykkeslangen medføre et tidstap i forhold til håndtering av kun kommunikasjonskabelen. Tidstapet vil være i størrelsesorden sekunder, og vil for annet enn redningsdykking innsats ikke være av vesentlig betydning. For øvrig vil det at dykkeslangen er noe mindre bøyelig enn kommunikasjonskabelen medføre at dykkeslangen i noe mindre grad vil kunne suges inn i et fartøys vannjet-inntak. Kommunikasjonskabelen vil noe lettere kunne legge seg dobbelt og kunne suges inn i fartøyets vannjet. Selv om et dykkefartøy i utgangspunktet ligger til ankers når dykkerarbeid utføres vil det kunne oppstå behov for å flytte dykkefartøyet ved dykkerulykker og nødstilfeller. Ved arbeid under vann medfører forskjellen i bøyelighet mellom kommunikasjonskabel og dykkeslange at kommunikasjonskabelen ved dykking i noe større grad vil kunne ende opp i en vase, eller med knuter, mens dykkeslangen under vann legger seg i større buker. Både ved bruk av

kommunikasjonskabel og ved bruk av dykkeslange er det ikke uvanlig at denne kiler seg fast i bunntopografien eller installasjoner det dykkes på. Opplæring i å håndtere kommunikasjonskabel og dykkeslange under vann er en sentral del av arbeidsdykkeropplæringen. Arbeidstilsynet vurderer at det ikke er vesentlige forskjeller i risikoen for å sette fast en høytrykks dykkeslange kontra en kommunikasjonskabel. Dette avhenger mer av dykkerens opplæring og ferdigheter under vann. Det vurderes at hvis en dykker først setter fast sin egen kommunikasjonskabel eller dykkeslange er han bedre stilt ved bruk av dykkeslange da denne har et betydelig større pustegassforråd. Alvorligheten av en slik situasjon er for øvrig avhengig av en rekke faktorer, deriblant dybde, sikt i vannet med mer. I de tilfeller der dykkeren ikke klarer å frigjøre seg vil dykkeslangen være noe tyngre å kutte enn kommunikasjonskabelen, men ved bruk av en god dykkerkniv er begge situasjoner håndterbare. Etter å ha kuttet dykkeslangen vil dykkeren ha hele reservepustegassforrådet tilgjengelig, mens dykkeren med kommunikasjonskabel i mange tilfeller allerede da har brukt opp deler av reservepustegassen. Viktigheten av å ha en skarp og god kniv er en sentral del av arbeidsdykkeropplæringen. En kommunikasjonskabel er mer fleksibel enn en dykkeslange. Arbeidstilsynet vurderer at forskjeller i fleksibilitet og bøyelighet ikke har vesentlig operasjonelle eller sikkerhetsmessige konsekvenser. Det vurderes videre at forskjellen ikke medfører redusert bevegelsesfrihet for dykkeren. 20 Drag og motstand i vannmassene ved svømming. I enkelte situasjoner arbeides det mens dykkeren svømmer i vannmassene. Motstanden i vannmassene medfører at dykker bruker noen krefter for å trekke kommunikasjonskabelen eller dykkeslangen etter seg. Dette gjelder spesielt ved dykking i strømmende vann der dykkeren svømmer mot strømmen. Dykkeslangen har et noe større tverrsnitt enn kommunikasjonskabelen. Dette medfører at vannmassene får noe mer "tak i" dykkeslangen enn ved kun bruk av kommunikasjonskabel. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter ved risikovurdering av arbeidsoperasjoner i liten grad tar hensyn til de farer som strømmende vann medfører. I de situasjoner der det er en vesentlig forskjell i drag, mellom bruk av kommunikasjonskabel og dykkeslange vil strømforholdene være såpass krevende at det ikke bør dykkes. Arbeidstilsynet vurderer at ved dykking i forsvarlige strømforhold vil dykking med dykkeslange med tilførsel av luft eller pustegass ikke medføre vesentlige forskjeller i drag i dykkeslangen i forhold til ved dykking med kun kommunikasjonskabel. Kommunikasjonskabel eller dykkeslange som forstyrrende element ved fotografering Ved enkelte typer undervannsfotografering er dykkeren avhengig av at ingen deler av dykkerutstyret kommer inn i kameravinkelen og blir filmet. Dette gjelder eksempelvis ved naturfotografering. I enkelte situasjoner vil det være nødvendig å benytte en egen dykker til å håndtere kommunikasjonskabel eller dykkeslange slik at ikke innspillingen forstyrres. Det vurderes at det ikke vil være noe vesentlig forskjell mellom en kommunikasjonskabel og dykkeslanges evne til å påvirke undervannsfotografens arbeid. Det vises her til vurderingene beskrevet ovenfor. Plassbehov ved dykking fra liten båt. Ved dykking fra liten båt kan lineholder sule inn kommunikasjonskabelen når dykkeren er på vei til overflaten. Dette kan gjøres i en liten kasse eller sekk. Ved bruk av dykkeslange vil lineholder ofte måtte kveile denne i en kasse eller på dørken i dykkebåten. Plassbehovet for dykkeslangen vil være noe større, estimert til en kvadratmeter. Vekt av dykkeslange og flaskebanke (to dykkerflasker) estimeres til omtrent 45 kg. For effektiv behandling av bevistløs dykker kreves det dekkplass slik at dykkeren kan ligge ned samt plass til å kunne gjennomføre livreddende førstehjelp og gi oksygen med mer. Arbeidstilsynet vurderer at hvis det benyttes et så lite dykkerfartøy at det ikke er plass til å kveile dykkeslangen ombord, vil plassforholdene i utilbørlig grad begrense dykkerteamets evne til å yte livreddende førstehjelp. Det vurderes samlet sett at bruk av dykkeslange med høytrykks pustegasslange ikke i vesentlig grad begrenser dykkerens bevegelsesfrihet i forhold til bruk av kommunikasjonskabel. Arbeidstilsynet foreslår at det innføres et krav om at det som hovedregel skal brukes overflateforsynt dykkerutstyr i forskriften § 26-6. Med bakgrunn i kravet om at dykkere skal sikres et fullt forsvarlig arbeidsmiljø anser Arbeidstilsynet at dykking ved bruk av selvforsynt pusteutstyr bare kan benyttes

ved redningsdykking og trening i dette, ved fritidsdykkeropplæring og ved fritidsdykkerguiding samt ved dykking ned til ni meters dybde der det er anledning til å dykke med dykkerbevis klasse A forutsatt at det er fri vei til 21 overflaten. Disse tilfellene foreslås inntatt som unntak fra kravet om bruk av overflateforsynt pusteutstyr i bestemmelsen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Å innføre et krav om bruk av overflateforsynt pusteutstyr vil medføre økonomiske investeringer for virksomheter som ikke benytter dette utstyret i dag, noe som mest sannsynlig vil gjelde små virksomheter. Arbeidstilsynet antar at kravet i særlig grad vil få betydning for virksomheter som utfører skjellsanking, undervannsfotografering og vitenskapelig dykking, samt virksomheter som kun sporadisk utfører dykkerarbeid. Arbeidstilsynet har fått opplyst at kostnader ved innkjøp av pustegasslange med tilhørende utstyr er i størrelsesorden kr. 100 000 per sett. Arbeidstilsynet er videre blitt opplyst om at flere virksomheter innen redningsdykking, vitenskapelig dykking og skjellsanking allerede har gått til anskaffelse av slikt utstyr. Utstyrsnivået antas i dag å være noe lavere i Nord-Norge. Her må flere virksomheter investere i nytt utstyr, også i bransjer som i resten av landet har denne typen utstyr. Enkelte dykkerutstyrsleverandører har overfor Arbeidstilsynet pekt på at et krav om bruk av overflateforsynt dykkerutstyr vil åpne opp for flere utstyrsleverandører og økt konkurranse på dette markedet, noe som kan medføre et noe lavere kostnadsnivå for slikt utstyr. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

All arbeidsdykking bør i utgangspunktet foregå med overflateforsynt utstyr hvis mulig. Utfordringen ligger på de dykk der overflateforsynt utstyr ikke kan fraktes opp på type fjellvann osv. Med andre ord så er det mere ett praktisk argument og ikke økonomisk da utstyret stort sett forefinnes allerede. Vi er derfor imot å innføre absolutte krav til overflateforsynt utstyr.

2.8.3 § 26-11 Krav om dykkerbevis og helseerklæring - forslag om å tydeliggjøre hva slags arbeid som kan utføres med de ulike dykkerbevisene

Hensikten med forslaget er å presisere bestemmelsen slik at det fremgår klart at det kreves dykkerbevis klasse A eller B for all arbeidsdykking, og tydeliggjøre når det kreves dykkerbevis klasse A og når det kreves dykkerbevis klasse B.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-11 stiller krav om dykkerbevis som dekker den dykkeaktiviteten som skal utføres, men er ikke tydelig på at det kreves dykkerbevis klasse A eller B for all arbeidsdykking. Siden bestemmelsen ikke uttrykker dette spesifikt, er bestemmelsen blitt misforstått og noen aktører har lagt til grunn at det er tilstrekkelig med fritidsdykkersertifikat. Arbeidsdykking skiller seg vesentlig fra fritidsdykking med mange særegne faremomenter. Arbeidsdykkeropplæring reflekter dette gjennom økt bredde og detaljgrad i opplæringen. Flere dykkevirksomheter har tatt til orde for et tydeligere regelverk vedrørende kompetansekrav og dykkerbevis for å bidra til mer enhetlige rammevilkår. Arbeidstilsynet har i sin forståelse av bestemmelsen lagt til grunn at med dykkerbevis menes dykkerbevis klasse A eller klasse B etter §§ 26-20 og 26-21. Dette innebærer etter gjeldende regulering at det for arbeidsdykking i hovedsak kreves opplæring til dykkerbevis klasse B, men for enkelt og lett arbeid ned til 30 meter er det tilstrekkelig med klasse A. Nærmere grensedragnings har vært gjort i kommentarene til de nevnte bestemmelsene. 22 Begrensningen i bruken av klasse A til «enkelt og lett arbeid» tolkes og forstås forskjellig i dykkebransjen. Arbeidstilsynet mener det vil kunne ha stor sikkerhetsmessig betydning å tydeliggjøre hvilke arbeidsoperasjoner som kan utføres med henholdsvis dykkerbevis klasse A og B. Økt kompleksitet i arbeidet som skal utføres under vann medfører et større farepotensiale, økt kompetansebehov og derfor behov for dykkerbevis klasse B. Arbeidstilsynet er kjent med at dykkerbevis klasse A benyttes ved tyngre anleggsarbeid, ved samtidig bruk av kraftkrevende verktøy, dykking i fiskemerder, med mer. Dykkersertifikat klasse S er utstedt på bakgrunn av et fritidsdykkersertifikat, brukes i hovedsak av vitenskapelige dykkere, og benyttes i dag til arbeidsoppgaver som etter forslaget vil kreve et dykkerbevis klasse A eller klasse B. Arbeidstilsynet vurderer at det ikke er forsvarlig at arbeidstakere utfører arbeidsdykking i vitenskapelig henseende med kun et fritidsdykkersertifikat som opplæring, da slike arbeidsoppgaver omfatter risikoforhold som normalt krever utdanning, opplæring og kompetanse tilsvarende klasse B. Det er i dag regulert krav som stilles til redningsdykking om livreddende innsats, men det er ikke stilt kompetansekrav til dykker som skal gjennomføre søk etter antatt omkommet.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Forslaget til endring innebærer å presisere at det kreves dykkerbevis klasse A eller B etter forskriften §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) for all arbeidsdykking. I tillegg foreslås det å presisere forskjellen mellom de to dykkerbevisene, ved hvilket arbeid det kreves klasse A og når det kreves klasse B. Det foreslås å tydeliggjøre at bl.a. følgende arbeidsoperasjoner krever dykkerbevis klasse B: - arbeid med hydraulisk, pneumatisk eller på annet vis kraftkrevende verktøy slik som slamsuger, spyleutstyr eller ejetorpumpe. - arbeid med kran, taljer, vinsj, løfteutstyr eller løfteballong, - arbeid med fangstnett med vekt i vann over 2 kg. - dykking i fiskemerder, dykking på fartøyskrog, i forbindelse med pilarer, kaier, rørledninger, konstruksjoner, anlegg, eller der det kan være fare for å sette seg fast. Værforhold, bølgehøyde, strømforhold, sikt og lysforhold vil også kunne påvirke kompleksiteten i oppgavene som skal utføres, og ha betydning for om dykkerbevis klasse A er tilstrekkelig. Det foreslås et unntak fra krav til dykkerbevis klasse B for redningsdykking og trening i dette, da det ved slik dykking vil være nødvendig å benytte verktøy som tilsier krav om klasse B. Arbeidstilsynet vurderer at en presisering av kompetansekravene vil kunne bidra til å forhindre at det utføres arbeidsdykking uten tilstrekkelig kompetanse, noe som både vil utgjøre en sikkerhetsrisiko og være konkurransevridende. Arbeidstilsynet mener det er

hensiktsmessig at dykkere som arbeider som undervannsfotografer og vitenskapelige dykkere må ha et dykkerbevis klasse A eller B. I dag brukes i prinsippet S-sertifikatet til slikt arbeid uten begrensninger, noe som er en uholdbar situasjon sett hensyn til de risikoforhold slikt arbeid kan innebære. 23 Deler av den vitenskapelige dykkingen gjennomføres som del av større forskningstokt. Det innebærer at dykkingen foregår fra større forskningsfartøy som har mye annen aktivitet enn dykking. Dykkerne får da gjerne tildelt spesifikke tidsperioder for oppdragene. Dykkeaktiviteten på slike tokt vil som følge av dette i mindre grad kunne ta hensyn til værforhold. Dykkerne vil i slike tilfeller dermed kunne være presset på tid for å få dykkerarbeidet utført. Et argument om at vitenskapelige dykkere har mindre arbeidspress enn kommersielle aktører, og dermed kan ta seg bedre tid til planlegging og eventuelt utsette oppdrag, vil derfor ikke alltid være reelt. Selv om Arbeidstilsynet mener det er nødvendig å kreve dykkerbevis klasse A eller B for vitenskapelige dykkere og undervannsfotografer, anerkjennes det at de dykkere som i dag bruker klasse S innen slik dykking har relevant praksis og erfaring med flere av de risikoforhold og det arbeidsutstyr som omfattes av dykkerbevis klasse A. Det foreslås derfor innført et påbyggingskurs av kortere varighet for de dykkere som trenger dykkerbevis klasse A når S-sertifikatet opphører å gjelde, se forslag til endring av § 32-3. Dette vil gjelde opptil 100 dykkere som i dag har klasse S og utfører arbeidsdykking i vitenskapelig formål eller som undervannsfotografer. Søk etter antatt omkommet under vann kan innebære en vesentlig psykologisk belastning, og det foreslås å begrense slikt arbeid til dykkere med opplæring i dette. 3. Økonomiske og administrative konsekvenser De foreslåtte endringer er i stor grad en presisering av Arbeidstilsynets forståelse av gjeldende regulering. Når endringen allikevel medfører at en del dykkere må gjennomføre ytterligere opplæring er dette en konsekvens av at gjeldende regelverk åpner opp for ulike tolkninger, og således er noe upresist. De foreslåtte endringene vil først og fremst berøre vitenskapelig dykking. Dette arbeidet foregår både i lite utsatte områder med få risikomomenter, men også på utsatte lokasjoner, der arbeidet vil være særlig risikofylt. Dette kan for eksempel gjelde dykking under havis, dykking ut mot åpent hav, arkeologiske utgravninger med bruk av slamsuger, ejetorpumpe, med mer. Endringene som foreslås vil etter Arbeidstilsynets synspunkt gi bedre sammenheng mellom risikoforholdene i arbeidet og kravet til kompetanse for å kunne utføre arbeidet, på linje med annen arbeidsdykking. Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig med et minstekrav om opplæring som dekker alle de risikoforhold vitenskapelige dykkere i alminnelighet kan utsettes for. De fleste dykkevirksomhetene som utfører vitenskapelig dykkearbeid er offentlige institusjoner. Endringen vil derfor ikke utgjøre en økonomisk belastning for det private næringslivet. Kravet vil medføre at offentlig ansatte får krav om samme opplæring og kompetanse som det som kreves for å utføre tilsvarende arbeidsoppgaver innen det private næringslivet. Forslaget innebærer at arbeidstakerne får økt kompetanse om dykking som vil øke kvalifikasjonene og bedre sikkerheten. Harmonisering av dykkerbevisene, ved å gjennomgående stille krav om dykkerbevis klasse A eller B, vil dessuten gjøre det lettere for en arbeidstaker å gå fra en bransje til en annen. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter vil oppleve forslagene som økonomisk byrdefulle. Andre virksomheter vil med endringene kunne oppleve at konkurransevilkårene i markedet blir mer like, der arbeidstakers kompetansenivå i mindre grad blir en konkurransefaktor. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære administrative konsekvenser.

Enig

24 2.8.4 § 26-13 Kvalifikasjonskrav til dykkeleder - forslag om å formalisere opplæringskravet for dykkeleder og stille krav om oppdateringskurs

Hensikten med forslaget er å innføre krav om at dykkeledere skal ha grunnkurs og jevnlig oppdateringskurs innenfor dykkeledelse. Forslaget fjerner adgangen til å være dykkeleder for den som kan «dokumentere tilsvarende kunnskaper». Forslaget må sees i sammenheng med forslaget om å innføre en ny bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeledere, der det stilles krav om innhold og varighet av både grunnkurs og oppdateringskurs.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Dykkelederen har en nøkkelrolle for å påse at sikkerheten og helsen til dykkeren og de øvrige arbeidstakerne blir ivaretatt gjennom dykkeoperasjonen, og i forskrift om utførelse av arbeid § 26-26 (ny § 26-28) er det fastsatt hva som er dykkelederens oppgaver. Det stilles i denne bestemmelsen krav til dykkelederens oppgaver. Kvalifikasjonskrav til dykkeleder følger av § 26-13 hvor det primært stilles krav om dykkelederkurs, men dette er ikke et absolutt krav. Forskriften stiller heller ikke krav eller gir noe oversikt over hva et dykkelederkurs skal og bør inneholde. Arbeidstilsynet får mange henvendelser om hva slags kurs som er godt nok og hvilken kompetanse som er god nok til at kurs ikke er nødvendig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Dykkelederens rolle er av stor sikkerhetsmessig betydning i forhold til å påse at sikkerheten blir ivaretatt ved dykkeoperasjoner. Det bør derfor stilles krav til dykkelederens formelle kompetanse og at denne oppdateres jevnlig. Dykkelederen har en operativ funksjon gjennom hele dykkeoperasjonen. Dykkeleder skal blant annet sikre at alle risikoforhold er identifisert og håndtert, at oppgavene er planlagt og organisert for å hindre skade og ulykke, og sikre beredskap og førstehjelp dersom noe uforutsett skulle skje. Arbeidstilsynet vurderer at dagens regel, hvor det ikke stilles formelle krav til teoretisk og praktisk opplæring for dykkeleder, ikke er tilfredsstillende. Det foreslås å innføre et krav om at den som skal arbeide som dykkeleder må ha gjennomført kurs i form av grunnkurs i dykkeledelse samt et oppdateringskurs minst hvert femte år. Oppdateringskursene vil ha kortere varighet enn grunnkurset, men anses likevel nødvendig for å oppdatere dykkeleder på forsvarlig metode, risikokartlegging, risikovurdering og risikoreduserende tiltak, samt kunnskapsoverføring/erfaringsutveksling fra inntrufne ulykker og uønskede hendelser. Forslaget må sees i sammenheng med forslaget om en ny bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder i § 26-23. I tillegg foreslås det å tydeliggjøre gjeldende krav om at dykkeleder skal ha dykkerbevis etter denne forskrift. Forslaget innebærer også at siste del av setningen i § 26-13 bokstav b, hvor det åpnes for at kravet om kurs i dykkeledelse kan fravikes der dykkeleder «kan dokumentere tilsvarende kunnskaper», fjernes. Dette begrunnes med at alternativet har vært ment som en overgangsordning. Det har imidlertid ikke vært satt noen sluttdato eller lagt til rette for at personer med lang erfaring, som bestemmelsen har vært myntet på, kan oppdatere seg ved å skaffe seg nødvendige tilleggskunnskaper for å oppnå kompetanse til å være kvalifisert som dykkeleder.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Det vil få økonomiske konsekvenser for virksomhetene å sende personell på et tredagers oppdateringskurs hvert femte år. For dykkere som har fungert som dykkeledere uten å ha gjennomgått 25 grunnkurs, vil det være en kostnad ved å sende disse på et grunnkurs. Under henvisning til dykkelederens sentrale rolle i det systematiske og forebyggende HMS-arbeidet antas det at endringen vil kunne ha stor effekt på skade- og ulykkesstatistikken. 2.8.5 § 26-14 Kvalifikasjonskrav til dykker - forslag om å tydeliggjøre at dykker skal ha dykkerbevis klasse A eller B Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at kravet til dykkerbevis for dykkeren er at denne skal ha dykkerbevis klasse A eller B, dvs. dokumentert sikkerhetsopplæring som omtalt i forskriften §§ 26-20 og 26-21. 1. Bakgrunn og gjeldende rett Arbeidstilsynet erfarer at kravet i forskrift om utførelse av arbeid § 26-14 om at dykkeren skal ha «dykkerbevis» av

virksomheter er tolket slik at fritidsdykkerbevis kan omfattes av dette begrepet. En tydeliggjøring av at det med begrepet «dykkerbevis» menes krav om dykkerbevis klasse A og B etter §§ 26-20 og 26-21, er på denne bakgrunn nødvendig. 2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Bestemmelsen i § 26-14 sier at dykker skal ha dykkerbevis for den aktuelle dybde og arbeidsoperasjon og inneha de kunnskaper som er nødvendig for de aktuelle arbeidsoppgavene. Arbeidstilsynet har i sin håndheving av bestemmelsen lagt til grunn at det kreves dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 da det er her det er gitt sikkerhetsbestemmelser for arbeidsdykking. Kravet er blitt misforstått av noen aktører og det er derfor behov for en klargjøring. Arbeidstilsynet foreslår derfor en presisering i § 26-14 som tydeliggjør at det er dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid det stilles krav om. Forslaget innebærer ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett. 3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslag til endring er en stadfestelse av gjeldende rett og vil ikke innebære økonomiske eller administrative konsekvenser.

Enig. Men de må holde med en dykkerleder for hvert lag. Skal man argumentere med at hva hvis dykkerlederen dykker så blir dette fåfengt. Alle må da egentlig ha utdannelsen. Da må man heller bedre utdannelsen av dykkere slik at alle kommer innenfor kravet. Den viktigste delen av dykkerlederens jobb blir foretatt før dykkingen starter igjennom gode analyser av oppdraget.

2.8.6 § 26-15 Kvalifikasjonskrav til beredskapsdykker - forslag om å presisere kravet til dykkerbevis

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at kravet til dykkerbevis for beredskapsdykker er at denne skal ha dykkerbevis klasse A eller B utstedt i henhold til §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) i forskrift om utførelse av arbeid. Videre foreslås det å innføre krav om at beredskapsdykkerens dykkerbevis skal dekke den arbeidsoperasjonen som dykkeren skal utføre.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Arbeidstilsynet erfarer at kravet om at beredskapsdykkeren skal ha «dykkerbevis» i forskrift om utførelse av arbeid § 26-15 av virksomheter er tolket slik at et fritidsdykkerbevis kan omfattes av dette 26 begrepet. På bakgrunn av dette er det nødvendig å tydeliggjøre at med begrepet «dykkerbevis» er det ment krav til dykkerbevis klasse A og B etter forskrift om utførelse av arbeid. I dagens bestemmelse stilles det videre kun krav om at beredskapsdykker skal være kvalifisert for den aktuelle dybden. Dersom arbeidsoperasjonen foregår på 15 meters dyp er det dermed kun krav til at beredskapsdykker skal ha et dykkerbevis klasse A, selv om dykkeren håndterer verktøy som krever klasse B. En beredskapsdykker som skal hjelpe dykkeren i en nødsituasjon må imidlertid kjenne til og kunne håndtere den risikoen dykkeren utsettes for, og det må derfor stilles krav om at beredskapsdykkeren må være kvalifisert for de samme oppgavene og de samme verktøyene som dykkeren bruker.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Bestemmelsen i § 26-15 sier at beredskapsdykker skal ha dykkerbevis og være kvalifisert for den aktuelle dybden. Arbeidstilsynet har i sin håndheving av bestemmelsen lagt til grunn at det kreves dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 da det er i dette kapitlet det er gitt sikkerhetsregler for arbeidsdykking. Bestemmelsen sier videre heller ikke noe om hvilket omfang og innhold opplæringen må ha. Kravene er blitt misforstått av virksomheter i enkelte situasjoner, og det er derfor behov for en klargjøring. Beredskapsdykkerens funksjon er å gi hjelp til en dykker i fare- eller nødsituasjoner. I en slik situasjon vil en beredskapsdykker bli utsatt for flere av de samme faremomentene som en dykker utsettes for. Her nevnes dykking under særlig krevende klimatiske forhold, tidspress, farer fra verktøy, undervannsinstallasjoner, kran- vinsj- og løfteoperasjoner med mer. Dette medfører at det er behov for at beredskapsdykkeren har en opplæring og et dykkerbevis av samme klasse som dykkeren i den enkelte dykkeoperasjon. Arbeidstilsynet foreslår derfor en presisering av hvilket krav til dykkerbevis som stilles for å kunne utføre funksjonen som beredskapsdykker for å både presisere hva som ligger i «dykkerbevis» og å knytte kravet om dykkerbevis opp til både arbeidsoperasjonens dybde og hvilken arbeidsoperasjon som skal utføres. Dette i samsvar med kvalifikasjonskravene til dykker i § 26-14. 3. Økonomiske og administrative konsekvenser Endringen antas ikke å få store økonomiske eller administrative konsekvenser for virksomhetene. Presiseringen om krav til dykkersertifikat er en stadfestelse av gjeldende rett. Når det gjelder kravet om at beredskapsdykker skal ha samme dykkerbevis som dykker vises det til at Arbeidstilsynet er kjent med at det er vanlig at dykkere på et arbeidslag ruller på å være dykker og beredskapsdykker og dermed har de samme kvalifikasjonene. Forslaget antas derfor ikke å ville innebære økonomiske konsekvenser av betydning.

Enig

2.8.7 § 26-19 Fagopplæring og redningsdykking - forslag om å presisere hva som ligger i fagkompetanse og skille krav til fagkompetanse og redningsdykking

Hensikten med forslaget er å presisere at kravet om fagkompetanse etter denne bestemmelsen er et krav som kommer i tillegg til kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring som arbeidsdykker etter §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) og å plassere kravet til fagopplæring for den som skal utøve redningsdykking i en egen bestemmelse. 27

1. Bakgrunn og gjeldende rett Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-19 sier at arbeidsgiver skal påse at dykkeren er kvalifisert for arbeidet og har den nødvendige og spesifikke fagkompetanse som skal til for å utføre arbeidet på en sikker måte, og at fagkompetansen må kunne dokumenteres skriftlig. I dette kravet ligger det noe mer enn at dykkeren skal ha et dykkerbevis klasse A eller B. Begrepet fagkompetanse i § 26-19 antas å være et vidt begrep som kan omfatte så vel fagbrev som annen formalisert opplæring, dokumentert eller sertifisert sikkerhetsopplæring i bruk av arbeidsutstyr, eller mer uformell kompetanse opparbeidet gjennom lang erfaring med en type undervannsarbeid. Poenget med å kreve spesifikk fagkompetanse er at denne også forutsettes å inneholde et sikkerhetselement, dvs. at dykkeren kan arbeide på en sikrere måte når han har fagkompetanse. Det er arbeidsgiver som skal vurdere og sørge for at dykkeren har nødvendig og spesifikk fagkompetanse for det arbeidet som skal gjøres. Det har vært en viss usikkerhet i bransjen med hensyn til om kravet til fagkompetanse i denne bestemmelsen er en del av eller kommer i tillegg til kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeid under vann krever særlig forsiktighet. Risiko og forholdsregler varierer med hvilken type arbeid som skal utføres, og det stilles derfor krav om spesifikk fagkompetanse. For å sikre et forsvarlig kompetansenivå må det tydeliggjøres at kravet til kompetanse etter denne bestemmelsen kommer i tillegg til kravet til dokumentert sikkerhetsopplæring etter §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22). Arbeidstilsynet har lagt til grunn denne forståelsen av bestemmelsen og dette er også utdypet i kommentarene til bestemmelsen. Da det fortsatt antas å være uklart for virksomhetene hva som ligger i kravet til fagkompetanse ut over kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring foreslås det at dette tydeliggjøres i bestemmelsen. Det foreslås også å endre overskriften til § 26-19 ved at begrepet «fagopplæring» erstattes med begrepet «fagkompetanse». Dette for at overskriften skal gjenspeile innholdet i bestemmelsen. For å skille på de generelle krav til fagkompetanse og kompetansekrav til redningsdykking, foreslås det at kompetansekravet til redningsdykking skiller ut som en egen bestemmelse, som en ny § 26-20. Det er ikke foreslått materielle endringer i denne bestemmelsen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget innebærer en presisering av gjeldende rett, og antas derfor ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

Ingen kommentar. Det mest misbrukte punktet i hele Forskriften. Så lenge Redningsselskapet og brannvesenets dykkere har anledning til å ta kommersielle oppdrag så undergraver det alt!

2.8.8 § 26-20 Dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A - forslag om å oppdatere kravene til opplæring for dykkebevis klasse A

Hensikten med forslaget er å innføre et krav om at det skal gis opplæring i bruk av overflateforsynt dykkerutstyr også for dykkerbevis klasse A, i tillegg til opplæring i selvforsynt utstyr. Videre er hensikten å ta bort adgangen som er gitt i dagens fjerde ledd til at visse deler av opplæringen kan 28 sløyfes eller erstattes av fagopplæring. I tillegg er hensikten å foreslå at personer som har dykkersertifikat klasse S skal kunne få utstedt et dykkerbevis klasse A etter å ha gjennomført et kortere kurs.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-20 stiller i tredje ledd krav om at opplæringen til dykkerbevis klasse A skal omfatte selvforsynt dykking med luft som pustegass. Da det foreslås endringer i § 26-6 for å innføre en hovedregel om at det skal benyttes overflateforsynt dykkerutstyr ved arbeidsdykking, er det behov for å oppdatere opplæringskravene til også å omfatte overflateforsynt dykking. Det skal etter § 26-20 gis opplæring i bruk av vanlig og enkelt arbeidsutstyr jf. annet ledd bokstav k), men etter fjerde ledd kan denne opplæringen ved dykking i forbindelse med forskningsoppdrag sløyfes og erstattes av fagopplæring jf. § 26-19 i det arbeidsutstyret som det enkelte forskningsoppdrag krever. Det er foreslått en endring av § 32-3 som innebærer at adgangen til å utføre arbeidsdykking med klasse S-sertifikat opphører fra 1. januar 2020. Det er i dag ingen mulighet for å kunne ta kurs med redusert varighet for personer som har gamle klasse S-sertifikat for ved dette å kunne oppnå dykkerbevis klasse A.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Dykkerbevis klasse A er ifølge § 26-20 første ledd ment å gi «grunnleggende teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter for å kunne oppholde seg og bevege seg trygt under vann» og å utføre «enkelt og lett arbeid under vann ned til 30 meter». Arbeidstilsynet foreslår å innføre krav om at det i opplæring til dykkerbevis klasse A skal inngå opplæring i bruk av overflateforsynt dykkerutstyr. Dette for sammenhengens skyld, jf. forslag til endring av § 26-6 om krav om utstyr for forsvarlig dykking. Det anses nødvendig at opplæring i overflateforsynt dykkerutstyr inkluderes i arbeidsdykkeropplæringen for å sikre et minstenivå når det gjelder kunnskap om bruk av utstyret, prosedyrer for bruk, samt nødprosedyrer. Det foreslås videre at adgangen til å sløyfe innføring i bruk av trykkammer for dykkere som skal utføre dykking uten dekompressjon i vitenskapelig hensikt som i dag følger av bestemmelsens fjerde ledd, fjernes. Kunnskap om bruk av trykkammer er viktig i forbindelse med håndtering av dykkerulykker. Vitenskapelig dykking gjennomføres i flere tilfeller langt fra annen infrastruktur og helsehjelp, der dykkerens kompetanse vil kunne være avgjørende. Det nevnes i denne sammenheng at det er plassert et trykkammer for behandling av vitenskapelige dykkere ved forskningsbasen i Ny-Ålesund. Det planlegges også med å kunne gjennomføre trykkammerbehandling om bord i det nye forskningsfartøyet «Kronprins Haakon». Arbeidstilsynet vurderer at kunnskap om trykkammerbehandling av dykkere vil være en viktig del av opplæringen også til dykkerbevis klasse A. Det foreslås også at adgangen til at fagopplæring i det arbeidsutstyr som det enkelte forskningsoppdrag krever kan erstatte den dokumenterte sikkerhetsopplæring i bruk av enkelt arbeidsutstyr, fjernes. Manglende opplæring i bruk av enkelt arbeidsutstyr vil medføre et uensartet minste kompetansenivå og dette vil kunne medføre en fare for dykkeren. Her nevnes eksempelvis farer ved bruk av fangstnett. Arbeidstilsynet vurderer at fagopplæring innen dykking kommer i tillegg til den dokumenterte sikkerhetsopplæringen etter § 26-20 (forslag til ny § 26-22). Arbeidstilsynet foreslår derfor å oppheve fjerde ledd. Det foreslås til slutt at dykkere med dykkersertifikat klasse S gjennom opplæring med en varighet på minimum 4 uker kan få utstedt dykkerbevis klasse A. Dette for å høyne sikkerheten ved 29 arbeidsdykking og samtidig ivareta kompetanse fra allerede

gjennomført utdanning, slik at de som i dag har sertifikat i klasse S kan erstatte dette med dykkerbevis klasse A.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Økonomiske og administrative konsekvenser må sees i sammenheng med forslag til endring av §26-11 om krav om dykkerbevis og helseerklæring, vedrørende grenseoppgangen mellom bruk av dykkerbevis klasse A og B. Videre må konsekvensene sees i sammenheng med forslag til endring av § 32-2 overgangsbestemmelse, i forhold til dykkersertifikat klasse S. Arbeidstilsynet vurderer at opplæring i bruk av overflateforsynt utstyr og innføring i bruk av trykkammer samt opplæring i bruk av enkelt arbeidsdykkerutstyr kun i liten grad vil ha økonomiske konsekvenser for dykkevirksomheter. Utstyret som det gis opplæring i vil allerede være tilstede ved opplæringsstedene. Adgangen for de med sertifikat klasse S til å oppnå dykkerbevis klasse A ved å gjennomføre en opplæring med redusert varighet sammenlignet med det ordinære kravet, vil medføre besparelser for den enkelte kursdeltager og virksomhet tilsvarende tre ukers arbeidstid i tillegg til redusert kursavgift tilsvarende tre ukers kursvirksomhet. For dykkerskolene innebærer det at de må etablere nye kurs som gjelder påbyggingskurs fra klasse S til klasse A. 2.8.9

Ny § 26 -23 - forslag om å innføre en ny bestemmelse om hva som skal være innholdet i en dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder

Hensikten med forslaget er å innføre krav til innhold og varighet av en dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, dette i form av et grunnkurs og oppdateringskurs hvert femte år.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-13 stiller kvalifikasjonskrav til dykkeleder i form av at denne skal ha gjennomført kurs i dykkeledelse eller kunne dokumentere tilsvarende kunnskaper. Det fremgår imidlertid ingen krav til innhold eller omfang av et slikt kurs, eller hvilke tilsvarende kunnskaper som kan anses å være tilstrekkelig til at kurs er unødvendig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Dykkeleder har en nøkkelrolle for å påse at hensynet til dykkerens helse og sikkerhet, samt hensynet til helse og sikkerhet for andre i en dykkeoperasjon blir ivaretatt. Videre å påse at arbeidet med å risikovurdere og kvalitetssikre det enkelte arbeidsoppdrag blir ivaretatt. Vedkommende har også ansvaret for beredskap og oppfølging i nødsituasjoner. Det fremgår av forskrift om utførelse av arbeid § 26-13 hva som er kvalifikasjonskravene til en dykkeleder, og av § 26-26 hva som er en dykkeleders oppgaver. Det er opplyst fra bransjen at det er usikkerhet med hensyn til hva som er kvalifikasjonskravene til en dykkeleder og at det er uklart hva som ligger i kravet om å ha gjennomført kurs i dykkeledelse etter § 26-13. Arbeidstilsynet får jevnlig spørsmål om det er nødvendig at aktuelle dykkeledere må ta kurs eller om vedkommende allerede har gode nok kunnskaper, videre hva kurset må inneholde og hvem som arrangerer kurs. 30 Arbeidstilsynet foreslår på bakgrunn av dette å innføre en ny bestemmelse i forskriften § 26-23 som setter krav til innhold og varighet av opplæringen til dykkeleder. Det er foreslått at bestemmelsen utformes etter mønster av §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkerbevis klasse A og B, og at opplæringskravet bør innføres i form av et krav om grunnkurs med oppdateringskurs hvert femte år. Forslaget må sees i sammenheng med forslaget i § 26-13 om å innføre plikt til at dykkeleder skal ha kurs i dykkeledelse som grunnkurs med oppdateringskurs hvert femte år. Forslaget innebærer at det stilles klare krav om at dykkeleder etter å ha gjennomgått opplæringen skal ha opparbeidet seg visse teoretiske og praktiske kvalifikasjoner, videre hvilke tema som må gjennomgås på et dykkelederkurs, samt krav om vedlikeholdelse av tilegnede kvalifikasjoner gjennom fornyet kurs. Opplæringen må stå i samsvar med kravene, oppgavene og forventningene som følger av forskriften og kravet om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Et kurs i dykkeledelse foreslås som et grunnkurs. Grunnkurset foreslås å ha en varighet på minst to uker, fordelt tilnærmet likt på teoretisk og praktisk undervisning. Teoretisk foreslås det at det gis sikkerhetsopplæring i: - planlegging, risikovurdering og beredskap, - erfaringer fra evaluering av tidligere ulykker, - kommunikasjon, - skadestedsledelse, - adferd i stressituasjoner, inkludert emosjonell førstehjelp, og - god operasjonell praksis. I den praktiske delen av undervisningen skal hver kursdeltaker minst en gang delta i en praktisk øvelse i rollen som dykkeleder, og i dette skal det inngå planlegging, risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon, håndtering av dykkerulykke, inkludert skadestedsledelse, brief og debrief. Videre foreslås det i tillegg å innføre et krav om et oppdateringskurs. Oppdateringskurset foreslås å ha en varighet på minst tre dager. Teoretisk skal kurset vektlegge erfaringer fra evaluering av inntrufne ulykker. Videre foreslås det et krav om at hver kursdeltaker minst en gang i løpet av kurset i praksis skal utføre rollen som dykkeleder, og denne øvelsen skal inneholde: - planlegging, - risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon, - håndtering av en dykkerulykke, inkludert skadestedsledelse, og - brief og debrief. Det foreslås også at en dykkeleders grunnkunnskap i form av dokumentert sikkerhetsopplæringen for dykkerbevis og på opplæringen i grunnkurset skal kvalitetssikres ved at hver kursdeltaker skal testes gjennom en teoretisk prøve i: - regelverket for dykking, - grunnleggende dykkemedisin, - livreddende førstehjelp,

- bruk av dykketabeller, og - journalføring. Det foreslås at oppdateringskurset har en gyldighetstid som ikke overskrider 5 år. 31

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Kravet innebærer at alle som skal fungere som dykkeleder må gjennomføre et grunnkurs i dykkeledelse på to uker og et oppdateringskurs hvert femte år på 3 dager. Dette vil medføre kostnader i form av kursavgifter og det kan innebære kostnad i form av redusert bemanning i driften. Innføring av bestemmelsen vil innebære at dykkerskolene må utarbeide kursopplegg og kursdokumentasjon for både grunnkurs og oppdateringskurs.

Enig

2.8.10 § 26-25 Forsvarlig bemanning - forslag om å øke minimumskravene til forsvarlig bemanning

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at bemanningen primært skal stå i forhold til arbeidsoppgavene som skal utføres, og øke sikkerhetsnivået ved arbeidsdykking ved å skjerpe bemanningskravene i dykkeoperasjoner fra minimum tre til minimum fire personer. Bestemmelsens oppbygning og innhold endres slik at det stilles krav om at det må fremlegges en skriftlig vurdering av hva som er forsvarlig bemanning i den enkelte operasjon. Det foreslås unntak for visse typer dykking.

1. Bakgrunn og gjeldende rett I forskrift om utførelse av arbeid § 26-25 stilles det krav om en minimumsbemanning på tre personer; en dykkeleder, en dykker og en reservedykker. I bestemmelsens annet ledd er det et krav om at bemanningen skal stå i forhold til de arbeidsoppgavene som skal utføres. Kravets plassering i annet ledd sammenholdt med at det ikke er noe krav om at denne vurderingen skal foreligge skriftlig gjør imidlertid at dette kravet fremstår som sekundært og kommer i bakgrunnen av kravet til minimumsbemanning i første ledd. I praksis er det slik bestemmelsen lyder i dag vanskelig å hevde at en bemanning på tre personer vil være utilstrekkelig for å sikre at bemanningen er forsvarlig og i hvilke situasjoner dette vil være situasjonen. Dagens bestemmelse klargjør videre ikke om en arbeidstaker kan fungere som beredskapsdykker rett etter å ha gjennomført et arbeidsdykk. Arbeidstilsynet erfarer at enkelte virksomheter har en rotasjonsordning der dykker går rett over til å være beredskapsdykker, noe som innebærer at det ikke er forsvarlig for beredskapsdykker å gjennomføre nye dykk. Dersom det oppstår en nødsituasjon vil dermed beredskapsdykkeren også utsette seg selv for risiko. Det er derfor behov for å klargjøre at dette ikke er tillatt.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Tilstrekkelig bemanning ved dykkeoperasjoner er av kritisk betydning for å ivareta et forsvarlig nivå når det gjelder dykkerens sikkerhet og for å kunne håndtere en nødsituasjon. Etter Arbeidstilsynets faglige vurdering må bemanningen ved en dykkeoperasjon dimensjoneres slik at den svarer til de oppgaver som skal utføres, slik at disse kan gjennomføres på forsvarlig vis, både under utførelsen av arbeidet, men også hvis det skulle oppstå en nødsituasjon. Det vil være av stor sikkerhetsmessig betydning at bemanningen er tilstrekkelig til at man i en nødsituasjon klarer å utføre de oppgaver som er nødvendig for å klare å redde en dykker som er i nød. Først når bemanningen er dimensjonert for å ivareta disse forholdene vil man ha en bemanning som kan sies å være forsvarlig. 32 Arbeidstilsynet legger til grunn at i en oppstått nødsituasjon vil en dykkeleder ikke også kunne fungere som båtfører, dekksmannskap, lineholder eller hjelpemann, i tillegg til å skjøtte oppgaven med å være dykkeleder. Dette da dykkeleder etter § 26-26 annet ledd bokstav f) skal lede behandlingen av en skadet dykker, noe som innebærer skadestedsledelse og kontakt med beredskapsorganisasjonen. Ved bruk av livline må denne håndteres av en lineholder på overflaten og bemanningen må derfor økes fra minimumskravet på tre personer. Det vil etter Arbeidstilsynets vurdering ikke være forsvarlig at lineholder beskjeftiger seg med annet arbeid i større utstrekning enn at vedkommende til enhver tid har sin fulle oppmerksomhet rettet mot dykkerens sikkerhet. Etter gjeldende § 26-30 er det et krav at det til enhver tid skal være talekommunikasjon mellom dykker og dykkeleder. I en nødsituasjon vil lineholders oppgave være å assistere dykkeleder, samt å håndtere dykkerens og beredskapsdykkerens livline. I tillegg vil lineholderen måtte hjelpe til med behandlingen av en skadet dykker. Lineholder sin rolle vil også presiseres ytterligere i forslag til endring av § 26-26 (ny § 26-28). Etter det Arbeidstilsynet er kjent med utføres lineholderfunksjonen i de fleste tilfeller av beredskapsdykker. Dersom beredskapsdykker ved en nødsituasjon må gå i vannet, er det ingen personer utover dykkeleder på overflaten til å ivareta kommunikasjon via linesignaler og håndtere livlinen. Dykkeleders hovedoppgave er å lede og holde oversikten over dykkeoperasjonen og ivareta dykkerteamets sikkerhet under hele dykkeoperasjonen. Ved en nødsituasjon må dykkeleder ivareta både ledelse av dykkeoperasjonen og

sikre behandling av en skadet dykker. Dykkeleder bør derfor ikke ha ansvar for livlinen i tillegg. Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig å i større grad detaljregulere krav til antall lineholdere som en del av den generelle risikovurderingen arbeidsgiver skal foreta. Bransjen har ytret ønske om større grad av detaljkrav framfor at vurderingen skal overlates til arbeidsgiver slik det er i gjeldende regelverk. Et krav om økt bemanning vil medvirke til at hver representant i dykkerteamet bedre kan ivareta sine spesifikke oppgaver. Det vil videre øke beredskapsdykkers mulighet til raskt å komme dykkeren til unnsetning i en nødsituasjon og dermed redusere responstiden. Arbeidstilsynet har gjennom tilsyn avdekket at dykkeoperasjoner utføres med færre enn tre kvalifiserte dykkere. Det kan være tre personer til stede der dykkingen foregår, men den tredje personen har ikke en dedikert rolle som beredskapsdykker. Risikovurderinger vedrørende bemanning viser at det ofte ikke er gjort vurderinger med hensyn til bemanning eller det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til de arbeidsoppgaver som skal utføres og de farer dykkerne kan utsettes for ved den enkelte dykkeoperasjon, slik det stilles krav om i bestemmelsens andre ledd. Arbeidstilsynet har utarbeidet en ulykkesoversikt som viser at det i perioden 2005 til 2016 har vært 10 dødsulykker i innaskjærs arbeidsdykking. Når man ser på årsak til ulykkene, er det flere risikofaktorer som bidro til ulykkene. Mangler ved beredskap og bemanning er to sentrale risikofaktorer i denne sammenheng. Hovedårsaken etter det Arbeidstilsynet har avdekket er imidlertid mangler ved risikovurderingen, herunder manglende risikovurdering når det gjelder arbeidsoperasjonen som skal utføres og de forhold som må være på plass for å kunne utføre oppdraget på en forsvarlig måte, herunder tilstrekkelig bemanning i en nødsituasjon. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil økt minimumsbemanning medføre at bemanning ved innaskjærs dykking kommer opp på et nivå som sikrer at de funksjoner som anses som klart sikkerhetsmessig nødvendige kan fylles. Ut fra et sikkerhetsperspektiv bør bestemmelsen derfor endres slik at det klargjøres at det gjelder en hovedregel om minst fire personer ved dykkeoperasjoner. 33 Tilsvarende vil minimumskrav til bemanning ved innaskjærs dykking etter en slik endring være på linje med krav til bemanning i Storbritannia. Ved innaskjærs yrkesdykking differensierer UK HSE mellom overflateforsynt dykking, selvforsynt/scuba og dykking i basseng eller lignende omgivelser når det gjelder minimumskrav til bemanning. Ved overflateforsynte dykkeoperasjoner er det krav om dykkerteam på fem personer, ved dykkeoperasjoner som er tillatt utført med scuba er det krav om minimum fire personer, mens det ved dykking i basseng og lignende omgivelser er krav til et dykkerlag bestående av minimum tre personer. Regelverket for innaskjærs yrkesdykking i Sverige stiller krav om minimumsbemanning på tre personer. Det stilles i tillegg krav til en dykarskötare (dykkerledsager) for hver dykker i vannet ved dykking med livline eller ved overflateforsynt dykking. Det betyr at minimumsbemanningen er fire personer eller flere. Arbeidstilsynet foreslår en endring av bestemmelsen, som en ny § 26-27, for å tydeliggjøre at bemanningskravene ved dykkeoperasjoner er minimum fire personer. I tillegg foreslås det at vurderingen av hva som er forsvarlig bemanning skal dokumenteres. Det foreslås også å tydeliggjøre at en dykker ikke kan fungere som beredskapsdykker dersom tidligere gjennomførte dykk begrenser ny dykking og ved dette funksjonen som beredskapsdykker. Dette for å forhindre trykfallssyke hos en beredskapsdykker som har gjennomført dykk samme dag og derigjennom bruker av den totale tiden man har til rådighet under vann. I dagens bestemmelse er det unntak for bemanningskravet for visse typer arbeid. Det foreslås å videreføre unntakene for de samme typer arbeid, men unntakene er foreslått presisert og tilpasset den nye hovedregelen om bemanning på fire personer. Arbeidstilsynets forslag innebærer derfor ikke endring av dagens unntak i bestemmelsens tredje og fjerde ledd, som gjelder redningsdykking fra helikopter og virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere. Det er foreslått et nytt unntak fra minimumskravet for dykking i lukkede basseng med inntil seks meters dybde. Dette som følge av at dykking i lukkede, grunne basseng foregår i omgivelser med god sikt, begrenset avstand mellom dykker og dykkeleder eller annet overflatepersonell og ut fra dykkeoperasjonens vanskelighetsgrad. Videre er det også foreslått

et nytt unntak fra minimumskravet for redningsdykking og trening i redningsdykking.

Redningsdykkertjenestens primære oppgave er å hindre tap av liv. Dette gjøres gjennom systematisk søk og funn som dykkerteamet er godt trent på. Under livreddende innsats er arbeidet preget av at det er en nødsituasjon og at tiden er svært begrenset. Dykk som utføres er ofte av kort varighet.

Redningsdykkertjenesten er ikke en lovpålagt offentlig tjeneste, men en tjeneste som ivaretas av lokale personer for å ha en beredskap mot drukningsrelaterte hendelser. Det er p.t. 19 ulike redningsdykkertjenester på landsbasis, hvor 16 av tjenestene er ivaretatt av lokale brann- og redningsvesen, mens resterende tre er ivaretatt av Norges Røde Kors. Redningsselskapet tilbyr også redningsdykkertjenester. Redningsdykkertjenestene rundt om i landet utfører arbeidet under ulike forutsetninger og på ulike vilkår. Det er med andre ord stor variasjon mellom redningstjenestene når det gjelder ressurser, kvalifikasjoner og kompetanse og utstyr, herunder dykkerbiler.

Redningsdykkertjenesten forholder seg pr i dag til en minimumsbemanning på tre personer som ivaretar de ulike roller i dykkerlaget, og bemanner ut fra kompleksiteten i dykkeoppdraget.

Arbeidstilsynet mener at ut fra arbeidets karakter og mandatet for tjenesten som utføres, at det ved 34 redningsdykking må være opp til arbeidsgiver eller dennes representant å vurdere minimum bemanning utover tre personer, dette med utgangspunkt vurdering av risiko.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser I dagens bestemmelse er det krav til minimumsbemanning på tre personer; dykkeleder, dykker og reservedykker. Det er krav om dykkerbevis og kvalifikasjoner som dekker arbeidsoperasjonens dybde for alle i dykkerteamet. Det er beskrevet hvilke kvalifikasjonskrav som gjelder for lineholder, men det er ikke tydeliggjort om funksjonen som lineholder kommer i tillegg til minimumsbemanning på tre personer eller om denne funksjonen kan ivaretas av dykkeleder eller beredskapsdykker. I forslaget om endring stilles det krav til en bemanning bestående av dykkeleder, dykker, beredskapsdykker og lineholder. Det er krav til dykkerbevis klasse A eller B for dykkeleder, dykker og beredskapsdykker. Det er ikke stilt et eksplisitt krav om at lineholder skal ha kvalifikasjon som dykker, men lineholder skal ha kunnskap om bruk av linesignaler og ansvar for livlinen, både under utførelse av dykkeoperasjonen og i en nødsituasjon, samt kjennskap til forskriftskrav og virksomhetens sikkerhets- og nødprosedyrer, herunder førstehjelp. I forslag om krav til økt minimumsbemanning stilles det krav til lineholder som en ekstra person i dykkerteamet og beredskapsdykker kan ikke utføre funksjon som lineholder, slik praksis ofte er i dag. Forslag om økt krav til minimumsbemanning fra tre til fire personer vil derfor kunne medføre økte personalutgifter for dykkevirksomheter. Det kan som en konsekvens medføre økte priser for dykkeoppdrag. Videre vil forslag om krav til økt bemanning kunne medføre økonomiske konsekvenser for dykkevirksomheter når det gjelder størrelse og kapasitet på dykkefartøy og arbeidsbåter, og kreve ombygging eller investering i nye fartøy. Dette vil etter Arbeidstilsynets vurdering i størst grad påvirke dykking i havbruk og vitenskapelig dykking, samt ved søk etter antatt omkommet, men kan også påvirke øvrige deler av bransjen. Samtidig vurderer Arbeidstilsynet at forslaget om krav til økt bemanning vil kunne føre til at konkurransevilkårene for innaskjærs dykking blir lik for alle og redusere sannsynligheten for konkurransevridning. Dette som følge av at krav til minimumsbemanning vil være likt for alle, utenom de grupper som eventuelt unntas.

Arbeidstilsynets funn i tilsyn viser at de fleste dykkevirksomheter planlegger og gjennomfører dykkeoperasjoner med minimumsbemanning på tre personer. Det gjenspeiles i liten grad av risikovurderingen at det er gjort vurderinger med hensyn til at bemanningen skal stå i forhold til de arbeidsoppgaver som skal utføres og de farer dykkerne kan utsettes for ved den enkelte dykkeoperasjon. Tilbakemeldinger fra bransjen tilsier at det i bestilling av oppdrag er budsjettert med en bemanning på tre personer og at dykkevirksomheter som synliggjør behov og dermed kostander ved bemanning på fire personer i de fleste tilfeller taper anbudet. Etter Arbeidstilsynet vurdering vil krav til økt bemanning kunne medføre mer effektive dykkeoperasjoner, da virksomhetene kan

fordele arbeidsoppgavene på flere personer. Dette må imidlertid sees i sammenheng med forslag til endringer i § 26- 28 (ny § 26-30) om innføring av bunntidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag, da det vil kunne medføre noe lavere effektivitet ved dykkeoperasjoner. Som det fremgår av forslag til endring av § 26-28 (ny § 26-30) vil arbeidet ved kortere, mindre eller grunne dykkeoppdrag kunne organiseres slik at personellrotasjonen sikrer en dykkefri dag hver fjerde dag uten effektivitetstap. For annet dykkerarbeid vil forslaget kunne medføre opp til 25 % reduksjon i dykkerarbeidets effektivitet, men ved samtidig økning i minimumsbemanning 35 fra tre til fire personer vil dette effektivitetstapet kunne kompenseres av den økte bemanningen. Det presiseres at de økonomiske konsekvensene av forslagene avhenger av flere faktorer. Det foreslås krav til at det skal være én lineholder pr dykker som er i vannet. Dette vil i noen tilfeller innebære krav til dykkerteam på fem personer. Dette beror på en risikovurdering av arbeidsoppgavene som skal utføres. Dagens regelverk stiller kvalifikasjonskrav til lineholderfunksjonen. Det fremgår ikke av dagens regelverk hvordan kvalifikasjonene til en lineholder skal oppnås, det vil si om det kan oppnås gjennom bedriftsintern opplæring eller det skal sikres gjennom spesifikke lineholderkurs. Økningen av bemanningen i form av en lineholder antas derfor ikke å medføre betydelige økonomiske konsekvenser. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

Alle aktører må bli flinkere til å bedømme hvor mange mann som skal delta i operasjonen. Forslaget med 3+1 har intet for seg så lenge hvem som helst kan være 4 mann. Strengt talt så holder det med at en på lekteren eller fartøyet hopper inn og tar rollen. 4 dykkere blir også «overkill». Videre så tror jeg at det blir enda mindre bruk av 5 og 6 mann når det er nødvendig. Husk prislappen og cowboyene! Vi er derfor mot forslaget med økt bemanning.

Ikke glem at det stort sett er kommersielle interesser som gjør at de største selskapene forfekter dette.

2.8.11 26-26 Dykkeleders og beredskapsdykkers oppgaver - forslag om å presisere kravene til reservedykkers beredskap og definere lineholders oppgaver

Hensikten med forslaget er å presisere hva beredskapskravet til beredskapsdykkeren innebærer, med krav om å kunne være i vannet innen ett minutt. Forslaget innebærer også et nytt fjerde ledd i bestemmelsen som beskriver hva lineholders oppgaver skal være.

1. Bakgrunn og gjeldende rett I forskrift om utførelse av arbeid § 26-26 er det regulert at beredskapsdykker skal være klar til øyeblikkelig assistanse for å kunne gripe inn eller bistå dykkeren i en nødsituasjon. Kravet er ikke spesifisert med et detaljkrav til beredskap og beredskapstid og Arbeidstilsynet erfarer at beredskapsdykker brukes til andre oppgaver på land og at beredskapsdykkeren i realiteten ikke er dresset klar for å gå i vannet på kort varsel. Enkelte virksomheter godtar en reaksjonstid på flere minutter, selv under øvelser. Dersom det oppstår en nødsituasjon under vann kan minutter utgjøre forskjellen på liv og død. Etter en dødsulykke under anleggsdykking ved Tverrlandsbrua i Nordland i august 2013 ble det for Salten tingrett tatt ut tiltale for brudd på kravet om å ha beredskapsdykker klar til øyeblikkelig assistanse. Beredskapsdykkeren oppholdt seg på en lekter ca. 40 meter unna dykkestedet og hadde ikke dykkerutstyr på seg. Retten fant i dette tilfellet at det ikke kan kreves at beredskapsdykkeren har drakten på seg til enhver tid, og at det normalt ikke vil være fare for liv og helse om beredskapsdykkeren bruker mer enn ett minutt på å komme seg i vannet. Selv om begrepet «øyeblikkelig» i dagens bestemmelse skal tolkes strengt av sikkerhetshensyn, viser ovennevnte at det er behov for en presisering og innskjerping av bestemmelsen. Det stilles kvalifikasjonskrav til den som skal utføre lineholderfunksjonen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-16. Det er imidlertid ingen angivelse av hvilken funksjon eller rolle lineholderen har i dykkerlaget.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeidstilsynet mener det må innføres krav som hindrer at beredskapsdykker får andre oppgaver på land som reduserer beredskapen og dermed sikkerheten til dykkeren under vann. Det bør stilles krav til 36 at beredskapsdykker er ferdig dresset og krav til hvor raskt beredskapsdykkeren skal være i vannet. Beredskapsdykkers oppgave er å være i kontinuerlig beredskap og kunne yte øyeblikkelig assistanse til dykker. Dette innebærer at beredskapsdykker ikke kan ivareta funksjonen som lineholder. Lineholders oppgaver er ikke regulert i en egen bestemmelse i dag, men § 26-26 beskriver hvilke oppgaver dykkeleder og beredskapsdykker har. Siden lineholder inngår som del av et dykkerlag vurderer Arbeidstilsynet det som nødvendig å presisere hvilke oppgaver lineholder skal ivareta. Etter det Arbeidstilsynet er kjent med utføres pr. i dag lineholderfunksjonen i de fleste tilfeller av beredskapsdykker. Dersom beredskapsdykker ved en nødsituasjon må gå i vannet, er det ingen personer utover dykkeleder på overflaten til å ivareta kommunikasjon via linesignaler. Dykkeleder har etter Arbeidstilsynets vurdering andre oppgaver og ansvar å ivareta, og bør ikke i tillegg ha ansvar for livlinen. Denne oppgaven må derfor ligge hos en dedikert lineholder. Det følger av § 26-16 om kvalifikasjonskrav til lineholder at vedkommende skal ha god kunnskap om dykking og den aktuelle dykkeoperasjonen. Det innebærer kunnskap om og øvelse i bruk av linesignaler, samt kjennskap til forskriftskrav og virksomhetens sikkerhetsprosedyrer. Arbeidstilsynets kommentarer til § 26-16 utdyper at oppgaver og ansvar som lineholder kan utføres av enten dykkeleder, beredskapsdykker eller en fjerde person. I § 26-25 (ny § 26-27) er det foreslått en økning av krav til minimumsbemanning ved arbeidsdykking fra tre til fire personer, med et dykkerlag bestående av en dykkeleder, en dykker, en beredskapsdykker og en lineholder. Dette vil være minimum bemanning dersom en nødsituasjon oppstår. Dykkeleders hovedoppgave er å lede og holde oversikten over dykkeoperasjonen og ivareta dykkerlagets sikkerhet under hele dykkeoperasjonen. Ved en nødsituasjon må dykkeleder ivareta både ledelse av dykkeoperasjonen og sikre behandling av dykker. Beredskapsdykkers oppgave er å være i kontinuerlig beredskap og kunne

yte øyeblikkelig assistanse til dykker. Lineholder sin oppgave må være å ivareta kommunikasjon via linesignaler mellom dykker og overflaten, og ivareta funksjonen som lineholder. Som del av oppgaven må vedkommende ha oversikt over lengden på dykkeslagen til dykker og så langt det er mulig følge med på dykkerens handlings- og bevegelsesmønster. Videre må lineholder holde utkikk etter aktivitet i området og rapportere til dykkeleder. Arbeidstilsynet ønsker derfor å presisere kravet til beredskapsdykkere om å kunne være i vannet innen ett minutt og innføre en presisering av lineholders oppgaver i dykkerlaget i bestemmelsen i § 26-28.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget innebærer et detaljert og forsterket krav til beredskapsdykkers responstid og oppgaver i en dykkeoperasjon, i form av at vedkommende skal være påkledd dykkerutstyr foruten masken. Det innebærer at beredskapsdykker må være til stede på dykkestedet og klar til å bistå dykker. Forslag om at beredskapsdykker skal være påkledd dykkerutstyr innebærer at vedkommende ikke kan utføre annet arbeid under dykkeoperasjonen, eksempelvis funksjon som lineholder. Det vil også innebære at reservedykker ikke kan ha dykket tidligere denne dagen i en slik grad at det begrenser ny dykking og funksjonen som beredskapsdykker. Forslaget om å tydeliggjøre beredskapsdykkers responstid er en presisering av gjeldende rett og antas ikke å innebære økte økonomiske eller administrative kostnader. 37 Forslaget innebærer videre en tydeliggjøring av lineholders oppgaver i dykkerlaget. Det er allerede i dag et kvalifikasjonskrav til lineholder i § 26-16 om at vedkommende skal ha god kunnskap om dykking og den aktuelle dykkeoperasjonen, og til forskriftskrav og sikkerhetsprosedyrer. Opplæring av lineholder må tilpasses de foreslåtte oppgaver som det foreslås tillagt lineholder, enten det skjer bedriftsinternt eller gjennom spesifikke lineholderkurs. Dersom lineholder skal delta på opplæring via en dykkerskole, vil det medføre kostnader i form av kursutgifter og tap av arbeidstid. Utover kostander til opplæring vurderer Arbeidstilsynet at forslaget om å definere oppgavene til lineholder ikke vil medføre økonomiske konsekvenser for virksomheten, og at det ikke vil innebære store administrative endringer.

Øyeblikkelig assistanse på enhver jobb virker noe overdrevet med tanke på redundansen vi har på dagens utstyr. Skulle en dykker få behov for assistanse så vil det stort sett være av en art der man henger fast osv. Dette er dog ikke tidskritisk hvis man har forskriftmessig beholdning av reserveluft med seg på dykket. Ved akutt pustestopp er det bedre å ta seg til overflaten enn å sitte på bunnen å vente på Standby dykker.

Er utstyret klargjort og kontrollert samt at drakt er på så bør det gå an å gjøre oppgaver på dekk en å sitte med riggen på seg. Vi er uenige i ett absolutt krav til øyeblikkelig assistanse.

2.8.12 § 26-28 Bruk av dykke- og behandlingstabeller - forslag om å skjerpe kravene til bruk av dykketabeller og innføring av krav om dykkefri dag

Hensikten med forslaget er å presisere at det ved arbeidsdykking skal dykkes innenfor dykke- og behandlingstabeller som er godkjent av Arbeidstilsynet. I tillegg foreslås det å innføre et krav om at britiske bunnstidsbegrensninger skal følges og at en dykker etter tre påfølgende dager med dykking skal ha én dykkefri dag, eller kun kan utføre dykk til maksimalt 9 meter. Det foreslås også begrensninger for dykking etter flernivåtabeller og en tydeliggjøring av at dykkecomputer ikke skal benyttes, med unntak av nærmere angitte tilfeller.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-28 uttrykker at dykking og opphold i dykkingen skal tilrettelegges og gjennomføres i henhold til anerkjente dykke- og behandlingstabeller. Internasjonalt finnes det flere aktuelle tabeller. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at Arbeidstilsynet legger til grunn bruk av Norske dykke- og behandlingstabeller (NDBT) med tilhørende veiledninger. Det er også utdypet i kommentarene at det ikke er forsvarlig å bruke dykkecomputer for å styre tiden under vann. Hvilke dykketabeller som er anerkjente, og hvem tabellen i så fall skal være anerkjent for, er uklart. I prinsippet kan utenlandske dykkere ta med seg sine tabeller, som ikke kan anses forsvarlige etter norsk regelverk, og påstå at tabellene er anerkjente for dem. Gjeldende regelverk setter heller ikke krav om dykkefrie dager. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter tolker bestemmelsen ulikt.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeidstilsynet foreslår å forskriftsfeste i en endret bestemmelse av § 26-28 (ny § 26-30) at det ved arbeidsdykking skal dykkes innenfor dykke- og behandlingstabeller som er godkjent av Arbeidstilsynet. Dette grunnet behovet for en tydeliggjøring av gjeldende bestemmelse og for unngå at virksomhetene tolker bestemmelsen ulikt. Det foreslås videre en eksponeringsbegrensning ved å innføre bunnstidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag. I rapporten «Kunnskapsstatus og fremtidsperspektiver 2012, God reise hjem – Sikker dekompresjon av dykkere» oppsummerer Professor emeritus Alf O. Brubakk blant annet at dykk med stor 38 gassbelastning, beskrevet med PRT (produktet av trykk og kvadratroten av tid) over 25 gir høy risiko for trykkfallsyke (TFS) uavhengig av anbefalte dekompresjonsprosedyrer. Britiske myndigheter (Health and Safety Executive) har satt PRT 30 som grenseverdi for overflateorienterte dykk uten bruk av TUP (Transfer Under Pressure, trykksatte klokkesystemer). De foreslåtte bunnstidsbegrensningene er basert på PRT 30, noe som vil tillate en noe høyere eksponering enn begrensninger basert på PRT 25. Dykking flere påfølgende dager øker risikoen for trykkfallsyke. Både innføring av bunnstidsbegrensningene og dykkefri hver fjerde dag vil begrense eksponeringen for den enkelte dykker og redusere risikoen for trykkfallsyke. Basert på nåværende teknologi- og kunnskapsgrunnlag anser Arbeidstilsynet at det ikke er forsvarlig å kun anvende dykkecomputer for å styre tiden ved arbeidsdykking. Det foreslås å tydeliggjøre at dykkecomputer kun skal benyttes som ekstra sikkerhetsverktøy, samt i denne sammenhengen en tydeliggjøring av dykkeleders ansvar for å kontrollere tid og dybde. Videre foreslås det forskriftsfestet begrensninger i bruk av flernivåtabell. Arbeidstilsynet vurderer at det ut fra et føre-var prinsipp bør være påkrevd at flernivåtabell og dykkecomputer brukes samtidig, som en gjensidig kvalitetssikring, der den mest konservative av de to til enhver tid begrenser dykkerens eksponering. Det foreslås videre å begrense bruk av flernivåtabeller til dykking med elektronisk dybdeovervåking, logging av trykk-tid profil og gjenværende tid før dekompresjon. Det foreslås videre å begrense flernivådykking til ikke-dekompresjonsdykk både etter flernivåtabell og dykkecomputer (RGBM-, Bühlmann- eller Thalmann-algoritme).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Endringsforslaget vil først og fremst få økonomiske konsekvenser når det gjelder innføring av dykkefrie dager. Tydeliggjøring av hvilke dykketabeller som

kan benyttes, bruk av dykkecomputer og flernivåtabeller vil i noe mindre grad medføre økonomiske konsekvenser. Innføring av bunntidsbegrensninger vil først og fremst begrense bruken av overflate dekompresjon (OD-O2). Dette vil medføre at eksponeringen på hvert dykk begrenses og at det totale dykkerarbeidet må fordeles over flere dykk. Innføring av bunntidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag vil medføre noe lavere effektivitet ved dykkeoperasjoner. Ved korte, mindre eller grunne dykkeoppdrag vil arbeidet kunne organiseres slik at personellrotasjonen sikrer en dykkefri dag hver fjerde dag uten effektivitetstap. For annet dykkerarbeid vil forslaget kunne medføre opp til 25 % reduksjon i dykkerarbeidets effektivitet, men ved samtidig økning i minimumsbemanning fra tre til fire personer vil dette effektivitetstapet kunne kompenseres av den økte bemanningen. Det presiseres at de økonomiske konsekvensene av forslagene avhenger av flere faktorer. Det vises for øvrig til stipulerte økonomiske konsekvenser av forslag til økt minimumsbemanning, beskrevet under forslag til endret § 26-25 (ny § 26-27). Det vurderes at innføring av krav om samtidig bruk av dykkecomputer ved dykking etter flernivåtabell i mindre grad vil medføre ytterligere kostnader. Samtidig krav om logging av trykk-tid profiler vil i mange tilfeller medføre at virksomhetene anskaffer dykkecomputer til logging av trykk-tid profiler. Det vises i denne sammenheng til forslag til endring av § 26-33 (gjeldende § 26-31). Krav om bruk av dybdemonitorering på overflaten vil kunne medføre noen kostnader for virksomheter som ikke allerede har anskaffet slikt utstyr, utstyr som benyttes av noen virksomheter i dag. Anskaffelseskostnadene ved samtidig anskaffelse av overflateforsynt dykkerutstyr vil ligge i størrelsesorden kr 15 000 ekskl. mva. per sett. 39 For Arbeidstilsynet vil godkjenning av dykketabeller innebære administrative konsekvenser.

Enig. Ikke noe nytt i dette. Dykker fri fredag har vært praktisert så lenge vi har holdt på. Dette justerer bare dagen.

2.8.13 § 26-30 Kommunikasjon og kommunikasjonssystemer - forslag om å tydeliggjøre krav om livline

Hensikten med forslaget er å presiseres at det som hovedregel skal brukes livline ved arbeidsdykking og samtidig presisere overskriften til bestemmelsen til å inneholde krav til bruk av livline. Videre foreslås det å gjennomføre en ensartet benevnelse av begrepet «livline» i kapittel 26, og derfor ta bort begrepet «line».

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-30 tredje ledd første punkt lyder i dag: «I tillegg til talekommunikasjon skal det benyttes line, med mindre dette reduserer sikkerheten.» Ordlyden tilsier at det vil være adgang til å unnlate bruk av livline etter en vurdering og arbeidsgiver må ha en dykkefaglig begrunnelse for å komme til at bruk av livline vil «redusere sikkerheten». Forhold som f.eks. at livline reduserer dykkerens aksjonsradius, at en dykker på grunt vann, at bruk av line er tungvint og til hinder for arbeidet el.l. er ikke grunner for å unnlate bruk av line. Slik bestemmelsen er utformet i dag åpner den for en usikkerhet når det gjelder vurderingen av hvilke grunner som vil være akseptable for å unnlate bruk av line. Bestemmelsen har derfor blitt feiltolket mht. hva som ligger i vilkåret i bestemmelsen for å unnlate bruk av livline.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Livline fra en dykker til en lineholder på overflaten er nødvendig for at det skal kunne være mulig å raskt berge dykkeren som f.eks. har mistet sin lufttilførsel før død som følge av at oksygenmangel inntreer. Ved dykking uten livline vil det ikke være mulig å dra dykkeren opp til overflaten. Bruk av livline er derfor av avgjørende betydning for å redde en dykkers liv dersom et nødtilfelle inntreer og på bakgrunn av dette er det behov for å tydeliggjøre at bruk av livline er hovedregelen. Forslaget som foreslås som en ny § 26-32, går ut på å tydeliggjøre kravet om livline og fjerne adgangen til å unnlate bruk av livline etter en vurdering. I tillegg foreslås begrepet livline inntatt i overskriften. Ved bruk av helikopter med to redningsdykkere etter § 26-25 tredje ledd (ny § 26-27 syvende ledd) foreslås det at det skal være et krav om livline i tillegg til talekommunikasjon mellom dykkerne og lineholder. Unntaket for fritidsdykkerinstruktører foreslås også å omfatte krav til livline da det er samme hensyn bak unntaket for livline som det er for krav til talekommunikasjon. Videre foreslås det å unnta kravet til talekommunikasjon og livline også for virksomhet som driver med fritidsdykkerguiding, med de samme hensyn som ligger til grunn for unntaket for virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere, og hvor dette unntaket gjelder i dag. Bakgrunnen for unntaket for talekommunikasjon og livline for disse virksomhetene er at det ved opplæring av fritidsdykkere og ved fritidsdykkerguiding så vil bruk av livline kunne redusere eller være til hinder for sikkerheten både for 40 instruktør eller guide og dykkerelev. Bruk av livline inngår av denne grunn ikke i opplæringen av fritidsdykkerinstruktører og fritidsdykkerguidere. For å gjennomføre en ensartet benevnelse av begrepet «livline» i forskrift om utførelse av arbeid og ta bort begrepet «line» kreves det en endring av § 1-4 nr. 13 ved å erstatte begrepet «sikkerhetsline» med «livline».

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget vil ikke få store økonomiske eller administrative konsekvenser for virksomhetene. 2.8.14 § 26-31 Reservepustegass - forslag om å tydeliggjøre kravet til reservepustegass og stille krav om oppstigningsvest Hensikten med forslaget er å presisere at mengden reservepustegass skal være nok til minimum 10 minutter pusting på maksimalt planlagt arbeidsdybde beregnet utfra et respiratorisk minuttvolum på 62,5 l/m. I tillegg å foreslå at det ved selvforsynt dykking (SCUBA) skal brukes oppstigningsvest eller utstyr med tilsvarende funksjon som kan bringe dykkeren til overflaten. 1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-31 stiller krav om at dykker skal ha tilstrekkelig med pustegass slik at dykkeren kommer seg til en sikker plass, men angir ikke noe minimumskrav. Dette skal derfor være en del av arbeidsgivers risikovurdering i hver enkelt dykkeoperasjon. Den opphevede forskrift om

dykking fra 1990 stilte krav om bruk av oppstigningsvest, men ble ikke videreført i forskrift om utførelse av arbeid. Oppstigningsvest er et effektivt sikringstiltak og erfaringen viser at de fleste virksomheter bruker det. 2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag I en akutt situasjon hvor dykkeren mister tilførselen av pustegass må det finnes en mulighet for å kunne tilføre pustegass lenge nok til at dykkeren kan komme seg til havoverflaten, til et habitat eller en dykkerklokke. I dagens bestemmelser er det ikke presisert hvor mye reservegass dykkeren skal ha for at det er tilstrekkelig. Dykkebransjen uttrykker at de i større grad ønsker presise krav og forventninger. Arbeidstilsynet er av den oppfatning at det vil øke sikkerheten dersom forskriften stiller krav om at mengden reservepustegass skal være nok til minimum 10 minutter pusting på maksimalt planlagt arbeidsdybde beregnet utfra et respiratorisk minuttvolum på 62,5 l/m. Forslaget samsvarer med innholdet i standarden NORSOK U103. Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig å angi et minimumskrav, selv om arbeidsgiver også må vurdere om dette er tilstrekkelig ved hvert enkelt dykk, da en presisering vil gjøre regelverket mer tilgjengelig for bransjen. Det er i dag ikke regulert et krav om oppstigningsvest i forskriften. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at virksomheten må ha en rutine for nødoppstigning, som f.eks. oppstigningsvest eller tilsvarende. Fra bransjen er det antydning at rutinen kan være å fjerne blybeltet som benyttes for å komme seg ned, fordi en da får en positiv oppdrift. Dette anser Arbeidstilsynet ikke å være tilfredsstillende siden det gir en svært langsom oppstigning. Det er viktig at en selvforsynt dykker 41 raskt kan komme seg til overflaten i nødsituasjoner, og dette kan løses ved bruk av oppstigningsvest. Forslaget til endring vil derfor bedre sikkerheten til de som i dag ikke benytter oppstigningsvest. Arbeidstilsynet foreslår at presiseringene inntas i en endring av § 26-31 (ny § 26-33).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslag til endringer vil ikke føre til store økonomiske konsekvenser verken for overflateforsynte eller selvforsynte dykking. Det er allerede et krav om reservepustegass i dagens regelverk. Kravet om 10 minutter pustegass vil være fleksibelt og vil antakelig ikke medføre store investeringsbehov sammenlignet med dagens praksis. Krav om oppstigningsvest eller utstyr med tilsvarende funksjon benyttes av de fleste i dag og vil ikke medføre store kostnader. Det foreslås samtidig at arbeidsdykking som hovedregel skal gjennomføres med overflateforsynte dykkerutstyr etter den foreslåtte endringen i § 26-6, og dette vil innebære at kravet om oppstigningsvest vil berøre færre.

2.8.15 § 26-32 Loggføring av dykkeoperasjoner - forslag om å innføre krav om at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt Hensikten med forslaget er å presisere at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt og at loggføringen også skal omfatte trykk-tid-profiler for hver dykker.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-32 om loggføring av dykkeoperasjoner har ikke noe krav om at loggføringen skal være digital eller at tilgjengelige opplysninger skal være ført digitalt. Det er krav om at opplysningene skal være tilgjengelige for arbeidsgiver, verneombud, den enkelte dykker. Formålet med kravet i bestemmelsen er at Arbeidstilsynet skal kunne finne og bruke opplysningene for å sikre at dykkingen skjer sikkert. Det er erfaringsmessig tidkrevende og vanskelig for Arbeidstilsynet, verneombud, den enkelte dykker og virksomheten å lese og vurdere opplysningene når de er ført på papir i enkeltvise dykkejournaler. Dette medfører manglende oversikt og mulighet til å vurdere eksponeringen for dykkeren. Ifølge bestemmelsens første ledd bokstav e) skal dybde og dykkeprofil for hver dykker loggføres.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Til tross for at det i dagens bestemmelse er et krav om loggføring av dybde- og dykkeprofil forstås dette av mange virksomheter ikke som et krav om loggføring av trykk-tid profiler. Det er flere dykkevirksomheter som i dag loggfører dykkeoperasjonene digitalt. Til forskjell fra loggføring på papir gir dette mulighet for enkel sammenstilling og for vurdering av eksponeringen. Ved en analyse av trykk-tid dykkeprofiler sammenholdt med forekomst av sykdom og skader vil en i større grad kunne vurdere forsvarligheten ved dagens dykketabeller. 42 Arbeidstilsynet mener det vil kunne ha stor sikkerhetsmessig betydning å innføre krav om digital loggføring, samt loggføring av trykk-tid profiler. Det foreslås derfor at begrepet «dykkeprofil» i første ledd bokstav e) erstattes med «trykk-tid profil». Endringene foreslås

inntatt i § 26-32 (ny § 26-34). 3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslag til endring om at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt kan oppfylles som en minstestandard ved å i tillegg til dykkejournal føre et enkelt regneark på pc, med oversikt over dykkeaktiviteten inneholdende variablene i bestemmelsen, med unntak av trykk-tid profiler som registreres ved hjelp av trykk-tid logger eller dykkecomputer og lagres på en PC. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter allerede har anskaffet dykkecomputer og loggfører eksponeringen på denne måten. Kostnaden for slikt utstyr varierer, fra rundt kroner 2 500 og oppover. Det antas derfor at det blir begrensede økonomiske konsekvenser for virksomhetene. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

Enig

2.8.16 § 26-35 Krav til dykkeslange og livline - forslag om å innføre minstekrav til bruddstyrke og utforming på livlinen

Hensikten med forslaget er å fastsette minstekrav for hva livline og innfestinger skal tåle av belastninger.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-35 inneholder et funksjonskrav om at livline og innfestinger skal tåle de belastninger de kan bli utsatt for og ha tilstrekkelig styrke til at dykkeren kan løftes opp av vannet. Ved å stille detaljkrav når det gjelder minstekrav for belastning vil dette gjøre regelverket mer forutberegnelig og tydelig for arbeidsgiver og leverandør. Dette vil sikre at alle livliner og innfestinger en virksomhet har tåler en viss minstebelastning, selv om virksomheten utfører ulike typer dykkeoppdrag.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Bruk av livline er av vital betydning for sikkerheten ved arbeidsdykking. I dagens bestemmelse stilles det ikke konkrete krav til hva livlinen skal tåle av belastning og styrke. For å gjøre kravet mer forutberegnelig og etterprøvnbar foreslås Arbeidstilsynet at bestemmelsen endres til at livline og innfestinger skal tåle belastninger på minst 6000N som et minimumskrav i § 26-35 (ny § 26-37). I kommentarene til bestemmelsen vil det utdypes anbefalinger med hensyn til livlinens utforming og funksjon, for å styrke sikkerheten ytterligere. Dette for å tydeliggjøre at livlinen bør være av lys farge, avstandsmerket, være en flyteline og være statisk.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Endringene antas å ikke medføre økonomiske konsekvenser, da de fleste virksomheter oppfyller de foreslåtte endringene i dag.

Enig

43 2.8.17 § 26-37 Krav til kommunikasjonsutstyr - forslag om å tydeliggjøre krav om kablet kommunikasjon ved arbeidsdykking

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at hovedregelen for bruk av kommunikasjonsutstyr ved arbeidsdykking er kablet kommunikasjon.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Det fremgår av forskrift om utførelse av arbeid § 26-37 at kommunikasjonsutstyret skal være utformet slik at det virker under alle forhold, og slik at den som overvåker dykkingen tydelig kan høre at dykkeren puster og snakker. Kommunikasjonsutstyret må være utformet slik at det gir god driftssikkerhet og at man har sikker kommunikasjon under alle forhold. Av § 26-30 (ny § 26-32) følger det at det i tillegg til talekommunikasjon skal benyttes livline. Arbeidstilsynet er kjent med at det ved en del arbeidsdykking benyttes trådløs kommunikasjon. Dagens regulering gir ingen forbud mot bruk av trådløs kommunikasjon. Trådløs kommunikasjon er forbundet med usikkerhet og benyttes i hovedsak ved dykking uten livline. Det innebærer at dersom den trådløse kommunikasjonen forsvinner vil dykkeren være uten mulighet for talekommunikasjon med overflaten. Brukes livline er det vanlig at kommunikasjonen er kablet i samme line.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Driftssikkerheten ved bruk av trådløs overføring av talekommunikasjon mellom dykker og overflaten er begrenset av en rekke fysiske faktorer. Avstanden og sendefrekvenser mellom overflatepersonell og dykker, bunntopografi, temperatursjikt, forurensning og forskjell i saltholdighet er faktorer som ifølge innhentet fagkunnskap fra forsvaret, vil kunne påvirke en kontinuerlig og sikker kommunikasjon. Trådløs kommunikasjon under vann er derfor forbundet med usikkerhet. Usikkerheten ved kommunikasjonen som følge av en rekke fysiske faktorer som kan innebære hindringer i signaloverføringen mellom dykker og overflaten tilsier etter Arbeidstilsynets vurdering at trådløs talekommunikasjon ikke anses forsvarlig i forbindelse med arbeidsdykking. Arbeidstilsynet foreslår derfor at det tydeliggjøres i § 26-37 (ny § 26-39) at hovedregelen for bruk av kommunikasjonsutstyr ved arbeidsdykking er kablet kommunikasjon. Videre foreslås det unntak for dykking i enkle basseng der arbeidet innebærer få risikomomenter og det er mulig å ha kontinuerlig visuell sikt til dykker. Det foreslås derfor unntak for dykking i lukkede basseng med dybde på inntil seks meter. Videre foreslås det unntak for virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere (fritidsdykkerinstruktører) og virksomhet som utfører fritidsdykkerguiding. Unntaket begrunnes i samsvar med unntak som foreslås for disse virksomheter i forslag til endret § 26-30 om kommunikasjon og kommunikasjonssystemer (ny § 26-31). Ved opplæring av fritidsdykkere og ved fritidsdykkerguiding vil bruk av kablet kommunikasjon redusere sikkerheten for de involverte dykkerne, og et unntak for disse foreslås derfor om risikovurderingen viser at kablet kommunikasjon er åpenbart unødvendig. 44

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Etter det Arbeidstilsynet er kjent med brukes det i stor grad kablet kommunikasjon for hoveddelen av arbeidsdykking innaskjærs. Unntak er ved noe vitenskapelig dykking, herunder filming under vann og dykking i lukkede basseng, samt ved fritidsdykkeropplæring. Gjennom forslaget om at arbeidsdykking som hovedregel skal foregå med overflateforsynt dykkerutstyr etter forslag til endring i § 26-6 om krav til utstyr for forsvarlig dykking, vil behovet for trådløs kommunikasjon bli redusert. En del vitenskapelige dykkere bruker i dag trådløs kommunikasjon. Her henvises det også til kravet om overflateforsynt dykkerutstyr og de økonomiske konsekvensene ved overgang fra selvforsynt til overflateforsynt dykking. For de grupper som benytter trådløs kommunikasjon vil et krav om kablet kommunikasjon kunne innebære økonomiske konsekvenser i form av investering i overflateforsynt dykkerutstyr samt opplæring i bruken av utstyret. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

Enig

2.8.18 §§ 26-39, 26-40 og 26-41 - forslag om å omstrukturere bestemmelsene om vedlikehold, kontroll og bruksanvisning

Hensikten med forslaget er å omstrukturere bestemmelsene for å gi bedre oversikt over kravene.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid regulerer i § 26-39 krav til regelmessig vedlikehold og kontroll, i § 26-40 krav til renhold, og i § 26-41 krav om å følge bruksanvisninger.
2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeidstilsynet foreslår å redusere de tre bestemmelsene til to, slik at krav til regelmessig vedlikehold, kontroll og renhold samles til én bestemmelse i ny § 26-41. Krav om å følge bruksanvisninger foreslås fortsatt å være egen bestemmelse i ny § 26-42, men kravet om å følge produsenten bruksanvisning ved renhold og vedlikehold i andre ledd foreslås flyttet til bestemmelse om vedlikehold, kontroll og renhold. Arbeidstilsynet mener dette gir en mer oversiktlig og samlet fremstilling av regelverket. Forslaget vil ikke innebære materielle endringer. Det foreslås også å presisere i bestemmelsen om vedlikehold og kontroll at kontrollen skal være årlig. I bestemmelsen stilles det krav til regelmessig vedlikehold og kontroll av sikkerhetskritisk utstyr som benyttes, og årlig kontroll vil av denne grunn anses for å være minimumskrav. Arbeidstilsynet antar at årlig kontroll av arbeids- og dykkerutstyr som er i bruk er i tråd med praksis i virksomhetene i dag og at den foreslåtte presiseringen derfor er stadfestelse av gjeldende rett.
3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget innebærer ikke materielle endringer og vil følgelig ikke medføre økonomiske og administrative konsekvenser.

Enig

45 2.8.19 § 26-42 Helsekrav - forslag om å tydeliggjøre at det er forvaltningsrettslig klagerett på dykkerleges avgjørelse om helseerklæring

Hensikten med forslaget er å innføre en adgang for dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid til å påklage en dykkerleges avgjørelse om å avslå å utstede ny helseerklæring evt. utstede helseerklæring med avkortet varighet.

1. Bakgrunn og gjeldende rett For å kunne utføre arbeid under vann eller økt omgivende trykk må en dykker i henhold til forskrift om utførelse av arbeid § 26-11 ha dykkerbevis og gyldig helseerklæring. Gyldig helseerklæring er således en forutsetning for å kunne utføre ervervsmessig dykking innaskjærs innenfor regelverket. Etter forskriften § 26-42 skal helseerklæringen utstedes av godkjent dykkerlege og denne foretar den medisinske vurderingen av om dykkeren er eller ikke er helsemessig skikket til å kunne utføre ervervsmessig dykking. Avgjørelsen treffes på vegne av Arbeidstilsynet etter delegert myndighet. Utstedt erklæring er gyldig i ett år og dykkere må derfor hvert år oppsøke dykkerlege for å få utstedt ny helseerklæring. En dykkerleges avgjørelse av at helseerklæring skal utstedes eller at begjæring om utstedelse skal avslås, evt. at helseerklæring skal utstedes med begrensninger, f.eks. begrenset varighet, må anses truffet på vegne av Arbeidstilsynet. En slik avgjørelse vil pga. kravet i § 26-11 om at den som skal utføre arbeid som dykker må ha helseerklæring, ha avgjørende betydning for dykkerens adgang til å utøve yrket som dykker. Det er etter dagens regulering ikke gitt adgang for innaskjærs yrkesdykkere, dvs. som er omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26, til å påklage en dykkerleges avgjørelse av ovennevnte art.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Etter Arbeidstilsynets vurdering vil en dykkerleges avgjørelse om å avslå å utstede helseerklæring, eventuelt utstede helseerklæring med begrenset varighet, oppfylle definisjonen av enkeltvedtak i forvaltningsloven § 2 a), jf. b). Dette da avgjørelsen vil innebære tap av retten til å utføre arbeid som dykker. Forvaltningsloven § 28 slår fast at «enkeltsvedtak kan påklages». Som en konsekvens av dette foreslås det å presisere en adgang til å påklage slike avgjørelser i § 26-42 (ny § 26-43) i et nytt fjerde ledd. Dykkere omfattet av forskrift av 20. desember 2010 om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs (helsekravforskriften) har etter forskriften kapittel 5 adgang til å påklage en dykkerleges avgjørelse av ovennevnte art. Også harmoniseringsgrunner tilsier at en klageadgang bør presiseres for dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26. Klager fra dykkere omfattet av helsekravforskriften avgjøres av en klagenemnd oppnevnt av Helsedirektoratet, jf. helsekravforskriften § 17. Det anses hensiktsmessig at klager fra dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 også kan avgjøres av denne nemnda. Dette fordi nemnda behandler klager fra offshorearbeidere og bl.a. består av to leger og derfor vil ha god kompetanse til å ta stilling til slike klager. Eventuelle klager må fremmes for dykkerlegen som har utstedt erklæringen om ikke oppfylte helsekrav. Dykkerlegen må foreta en forberedende saksbehandling etter forvaltningsloven § 33. Klagen med en begrunnet vurdering må deretter oversendes Direktoratet for arbeidstilsynet som forbereder klagen for behandling i klagenemnda. 46 En alternativ ordning vil være at Fylkesmannen i Rogaland forbereder klagen for behandling i klagenemnda. En slik ordning forutsetter at Helsedirektoratet samtykker i en slik ordning.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget vil innebære økonomiske og administrative konsekvenser for Arbeidstilsynet ved saksbehandling av eventuelle klager. Alternativt vil ordningen bidra til et økt antall klager til fylkesmannen i Rogaland. Det vil kreve noen administrative avklaringer før en slik ordning kan tre i kraft.

Enig

2.8.20 § 26-44 Krav om førstehjelpsutstyr - forslag om å presisere krav om mengde oksygen til førstehjelpsbruk

Hensikten med forslaget er å sikre krav om tilstrekkelig mengde oksygen tilgjengelig for bruk i nødstilfelle.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om utførelse av arbeid § 26-44 andre ledd regulerer at oksygenbehandlingsutstyr skal være tilgjengelig på dykkestedet, men det er ikke presisert hvilken mengde oksygen som er nødvendig til førstehjelpsbruk.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Pusting av 100 % oksygen er et viktig førstehjelpstiltak ved trykkfallsyke. Forsinket eller manglende behandling med oksygen vil kunne ha negativ innvirkning på skadeomfanget. I kommentarene til § 26-44 utdypes det at krav om oksygenbehandlingsutstyr inkluderer at det er tilstrekkelig mengde oksygen på dykkestedet inntil behandling i trykkammer kan starte. Ved flere arbeidsdykkerulykker er erfaringen at oksygenbehandlingsutstyret har blitt oppbrukt før helsepersonell med eget oksygenbehandlingsutstyr har ankommet. Et tydeligere krav om tilstrekkelig mengde oksygen er nødvendig for å bidra til å begrense skader og forhindre alvorlig utfall ved ulykker innen arbeidsdykking. Arbeidstilsynet foreslår å endre bestemmelsen i § 26-44 (ny § 26-45) ved å tilføye et krav om tilstrekkelig mengde oksygen på dykkestedet for å kunne sikre førstehjelpsbehandling inntil behandling i trykkammer kan starte. Det foreslås videre et krav om kapasitet til å behandle en dykker med oksygen i 30 minutter som et absolutt minimum.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Arbeidstilsynet er kjent med at mange virksomheter i bransjen allerede har oksygenbehandlingsutstyr med tilstrekkelig kapasitet. Forslaget vil imidlertid innebære økonomiske konsekvenser for de virksomheter som i dag ikke har utstyr som vil dekke kravet. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

Det må gis krav i forhold til det utstyret som finnes tilgjengelig på markedet. Her kommer også kvalifisert bruk inn i bildet. En 5 liter holder lenge hvis man kan å operere denne. Større flasker er sikkert tilgjengelige men upraktiske. Delvis enig bare.

47 2.8.21 § 32-3 Overgangsbestemmelse - forslag om å fase ut dykkersertifikat klasse S

Hensikten med forslaget er endre bestemmelsen ved å fase ut adgangen til å benytte dykkerbevis klasse S gjennom en overgangsordning til 1. januar 2020.

1. Bakgrunn og gjeldende rett I forskrift om utførelse av arbeid § 32-3 er det regulert en overgangsbestemmelse som sier at "De dykkersertifikater som er gitt i medhold av forskrift 30. november 1990 nr. 944 om dykking gir fortsatt adgang til den dykking som sertifikatet er utstedt for." Tidligere gjeldende klasse S-sertifikat var hjemlet i opphevet forskrift som: «Den som skal utføre lettere dykkeaktivitet ned til 30 meter med selvforsynt svømmedykkerutstyr (SCUBA), og hvor dykkingen ikke medfører undervannsarbeid som er underlagt en annen sertifikatklasse, skal minst ha dykkersertifikat klasse S. Det må kunne dokumenteres tilstrekkelige teoretiske og praktiske kunnskaper og ferdigheter for å kunne gjennomføre de operasjoner som dykkingen kan medføre på en fullt forsvarlig måte." Det er tidligere utstedt flere tusen dykkersertifikat klasse S som benyttes i forbindelse med arbeidsdykking og som er tillatt brukt etter overgangsbestemmelsen.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Dykkersertifikat klasse S innebærer reelt sett ingen utdanning eller kompetanseheving utover fritidsdykkerutdanning, kun en godskrivning av denne. Arbeidstilsynet vurderer at faremomentene ved arbeidsdykking er annerledes enn ved fritidsdykking, og at selv lettere dykkeaktivitet utført som arbeid representerer flere risikomomenter enn fritidsdykking. Blant annet vil tidspress ifra oppdragsgiver og forventninger om at jobben skal gjennomføres kunne påvirke risikoen ved arbeidet. Forskjellene mellom arbeidsdykking og fritidsdykking gjenspeiles også i forskjellig utdanningsløp. I likhet med forslaget til endring av §26-11 om krav til dykkerbevis og helseerklæring vurderer Arbeidstilsynet at også lettere arbeidsdykking nødvendiggjør arbeidsdykkerkompetanse. Adgangen til fortsatt å kunne benytte dykkersertifikat klasse S sikrer derfor ikke forsvarlig arbeidsdykking og vil kunne bidra til en uthuling av kompetansekravet tillagt dykkerbevis klasse A i dagens regulering. Det foreslås en endring av § 32-2 som et nytt annet ledd om at slike sertifikat ugyldiggjøres innen 1. januar 2020. 3. Økonomiske og administrative konsekvenser Forslaget må sees i sammenheng med den foreslåtte endring av § 26-20 (ny § 26-21) om dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A, med adgang til å gjennomføre opplæring til dykkerbevis klasse A med redusert varighet. Forslaget vil medføre krav om gjennomføring av fire ukers kurs for de som ønsker å fortsatt arbeide som arbeidsdykker. Krav om fire ukers ytterligere opplæring er i tråd med den opprinnelige intensjonen bak innfasingen av dykkersertifikat klasse S. Forslaget vil medføre kostnader for virksomheter og/eller den enkelte dykker tilsvarende fire ukers arbeidstid i tillegg til kursavgift, reise og oppholdskostnader. Det vil allikevel være en besparelse tilsvarende tre uker i forhold til gjennomføring av ordinær dokumentert sikkerhetsopplæring til klasse A. 48 Dykkersertifikat klasse S ble utstedt utelukkende på bakgrunn av innsendt dokumentasjon av fritidsdykkeropplæring og erfaring. Arbeidstilsynet vurderer at de fleste som fremdeles aktivt benytter dette sertifikatet er i gruppen fritidsdykkerinstruktører og fritidsdykkerguider. Sett i sammenheng med kvalifikasjonskrav til dykkerinstruktører for fritidsdykking i § 26-18 estimeres det at om lag 100-300 aktive arbeidsdykkere med klasse S vil ha behov for å gjennomføre et slikt fire ukers kurs for sertifisering som arbeidsdykker klasse A. Det er dog betydelig usikkerhet i dette estimatet. De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader. 2.8.22 Endringer i andre bestemmelser som følge av forslagene Som følge av at det er foreslått endringer i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 med oppdeling av bestemmelsen om fagopplæring og redningsdykking, tilføyelse av en bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, og reduksjon fra tre til to bestemmelser når det gjelder krav til vedlikehold, kontroll, renhold og bruksanvisninger, er det avdekket at det er behov for å endre henvisninger i forskrift om administrative ordninger § 9-3 tredje ledd, § 9-4 tredje ledd, § 9-5 første

ledd. Videre foreslås det at forskrift om administrative ordninger § 8-5 annet ledd oppheves, da dokumentert sikkerhetsopplæring etter § 26-20 foreslås endret og endringen blant annet består i å fjerne adgangen til å sløyfe innføring i bruk av trykkammer for dykkere som skal utføre dykking uten dekompresjon i vitenskapelig hensikt. 2.9 Forslag til endringer i forskrift om administrative ordninger om dykking

Enig

2.9.1 § 8-3 Krav til opplæringsvirksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring av arbeidstakere som skal delta i arbeid under vann eller økt omgivende trykk – forslag om å presisere at dykkeleders dokumenterte sikkerhetsopplæring skal gjennomføres av kvalifisert opplæringsvirksomhet

Hensikten med forslaget er å tilføye at virksomhet som skal gjennomføre dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkere etter forskrift om administrative ordninger § 8-3, også omhandler dokumentert sikkerhetsopplæring i dykkeledelse.

1. Bakgrunn og gjeldende rett Forskrift om administrative ordninger § 8-3 stiller krav til opplæringsvirksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring av arbeidstakere som skal delta i arbeid under vann eller økt omgivende trykk at opplæringen skal gis i samsvar med kravene i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 8 og forskrift om utførelse av arbeid §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22). Det foreslås i denne høringen å innføre en ny bestemmelse § 26-23 med dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, se punkt 2.8.9 ovenfor. 49

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag All dokumentert sikkerhetsopplæring i tråd med forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 bør gjennomføres av opplæringsvirksomhet med god standard. Når det nå foreslås en ny bestemmelse med krav om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder i ny § 26-23, må det som en følge av dette inntas et krav i forskrift om administrative ordninger § 8-3 om at opplæringen skal gis i samsvar med forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 8 og forskrift om utførelse av arbeid § 26- 23. Arbeidstilsynet foreslår derfor at forskrift om administrative ordninger § 8-3 får en tilføyelse der det uttrykkelig fremgår at opplæring av dykkeleder skal gis i samsvar med kravene som nevnt over.

3. Administrative og økonomiske konsekvenser Innføring av et krav til dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder innebærer mest sannsynlig at de fleste arbeidsgivere ikke vil ha ressurser til å arrangere slike kurs. Ved å stille krav om at denne opplæringen skal omfattes av krav til opplæringsvirksomhet etter forskrift om administrative ordninger § 8-3 innebærer dette at det vil påløpe ekstra kostnader til kursavgift o.l., evt. reise og opphold for virksomhetene. For opplæringsvirksomhetene vil det innebære at det må lages kursplaner, ansettes lærekrefter og ellers bygge opp kapasitet til å holde kursene.

Enig. Trodde det var en selvfølge!

2.9.2 Forslag om å innføre en ny bestemmelse i forskrift om administrative ordninger § 15-1 med registreringsplikt for virksomheter som driver med dykking

Hensikten med forslaget er å innføre en registreringsplikt for virksomheter som har dykking som aktivitet.

1. Bakgrunn og gjeldende rett I dag finnes det ingen oversikt over hvilke virksomheter som har dykking som aktivitet. Det er ingen næringskoder som er dekkende for aktiviteten. Virksomheter innen alle typer bransjer kan også drive med dykking uten at dette er primæraktiviteten eller hører naturlig med virksomhetens profilering. Dette gjør det krevende å ha tilsyn med virksomhetene og å sikre at arbeidstakerne har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Forskrift om utførelse av arbeid § 26-7 stiller i dag krav om at Arbeidstilsynet skal motta en skriftlig melding om dykkeroppdrag som planlegges med dekompresjonsstopp. Det er grunn til å tro at det er en del underrapportering her.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag Arbeidstilsynet mangler oversikt over aktive virksomheter innen dykkebransjen og dette vanskeliggjør muligheten for å følge opp virksomhetene med tilsyn og å nå frem med informasjon og veiledning. Arbeidstilsynet har i dag ikke verktøy for å skaffe seg en slik oversikt. En bedre oversikt over virksomheter som har dykking som aktivitet har også vært etterlyst av aktørene selv. Dykking er ikke registrert som næring med egen næringskode i Brønnøysundregistrene. Dykkere er ansatt i ulike typer virksomheter, det kan være rene dykkevirksomheter, men også anleggsvirksomhet, rednings- og 50 brannvesen osv. Som følge av dette er det svært vanskelig å finne ut hvilke virksomheter som opererer i denne bransjen og dermed også hvor de utfører sin virksomhet. Den manglende oversikten vanskeliggjør dialog med bransjen, veilednings- og tilsynsvirksomhet. Å øke tilsynsaktiviteten mot bransjen som har vært ulykkesutsatt med mange dødsulykker er for Arbeidstilsynet en høyt prioritert målsetning. En registreringsplikt vil være en avgjørende forutsetning for å nå denne målsetningen. En slik registreringsplikt vil kunne gjøres enkel i bruk for virksomhetene, ved at det kun stilles krav om at virksomheten skal sende inn grunnleggende firmaopplysninger, og sørge for at informasjonen blir vedlikeholdt med jevne mellomrom. Dette vil kunne gjøres gjennom Altinn og som en engangsforeteelse, men hvor det vil være behov for oppdateringer ved endringer i virksomheten. Til sammenligning skal virksomheter som driver asbestsanering ha tillatelse til å drive med dette fra Arbeidstilsynet, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 4-3. Virksomhetene må dessuten sende inn melding om hvert enkelt saneringsoppdrag før arbeidet påbegynnes. På denne bakgrunn foreslås det å innføre en registreringsplikt for virksomheter som har dykking som aktivitet i forskrift om administrative ordninger i ny § 15-1. En slik registreringsplikt vil ikke være en godkjenningsordning, men kun en registreringsordning, og det vil heller ikke være krav om å melde inn hvert enkelt oppdrag. Endringen foreslås gjennomført som et nytt kapittel 15 som lyder Krav til virksomhet som har dykking som aktivitet med en ny bestemmelse § 15-1 Registreringsplikt. Det foreslås at virksomhet som har dykking som aktivitet skal sende melding til Arbeidstilsynet med følgende opplysninger: a) foretaksnavn, b) organisasjonsnummer, c) kontaktinformasjon, d) hvilken type dykkerarbeid som utføres, e) navn og kontaktinformasjon til dykkerlege som medvirker ved utarbeidelse og vedlikehold av virksomhetens sikkerhetsprosedyrer og beredskapsplaner, og f) navn og registreringsnummer på eventuelle dykkefartøy. Videre foreslås det at virksomheten plikter å foreta en ny registrering innen fem år ved fortsatt drift, og at det ved endring av opplysninger i første ledd plikter virksomheten å oppdatere registreringen. Forslaget innebærer også at virkeområdebestemmelsen i forskrift om administrative ordninger § 1-1 må utvides til også å gjelde administrative ordninger i tilknytning til virksomhet som har dykking som aktivitet. Dette foreslås derfor også som en endring.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser Innføring av en registreringsplikt for virksomheter som driver med dykking vil ikke innebære en økonomisk belastning for virksomhetene. Ordningen vil

heller ikke være administrativt belastende. Det offentlige vil få noe administrasjon ved å innføre ordningen ved at det må utarbeides et skjema og en elektronisk meldeløsning. Ordningen vil kunne administreres av Arbeidstilsynet, Brønnøysundregistrene, Altinn eller lignende.

Fritidsdykkerinstruktørene ønsker at det skal være unntak for registreringsplikt for enkeltpersonforetak. Arbeidstilsynet finner det ikke uforholdsmessig tyngende at enkeltpersonforetak også skal registrere seg. Det er tale om grunnleggende informasjon som må registreres hvert femte år, og må anses som en naturlig del av det å drive et foretak. Vi bemerker også at regelverket gjelder fullt ut også for enkeltpersonforetak uten arbeidstakere, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 1-3 annet ledd 51 bokstav c. Det vil derfor kunne være konkurransevridende om enkeltpersonforetak kan unndra seg tilsyn ved å være unntatt registrering.

Enig. Viktig virkemiddel for å få bort de useriøse aktørene.